

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

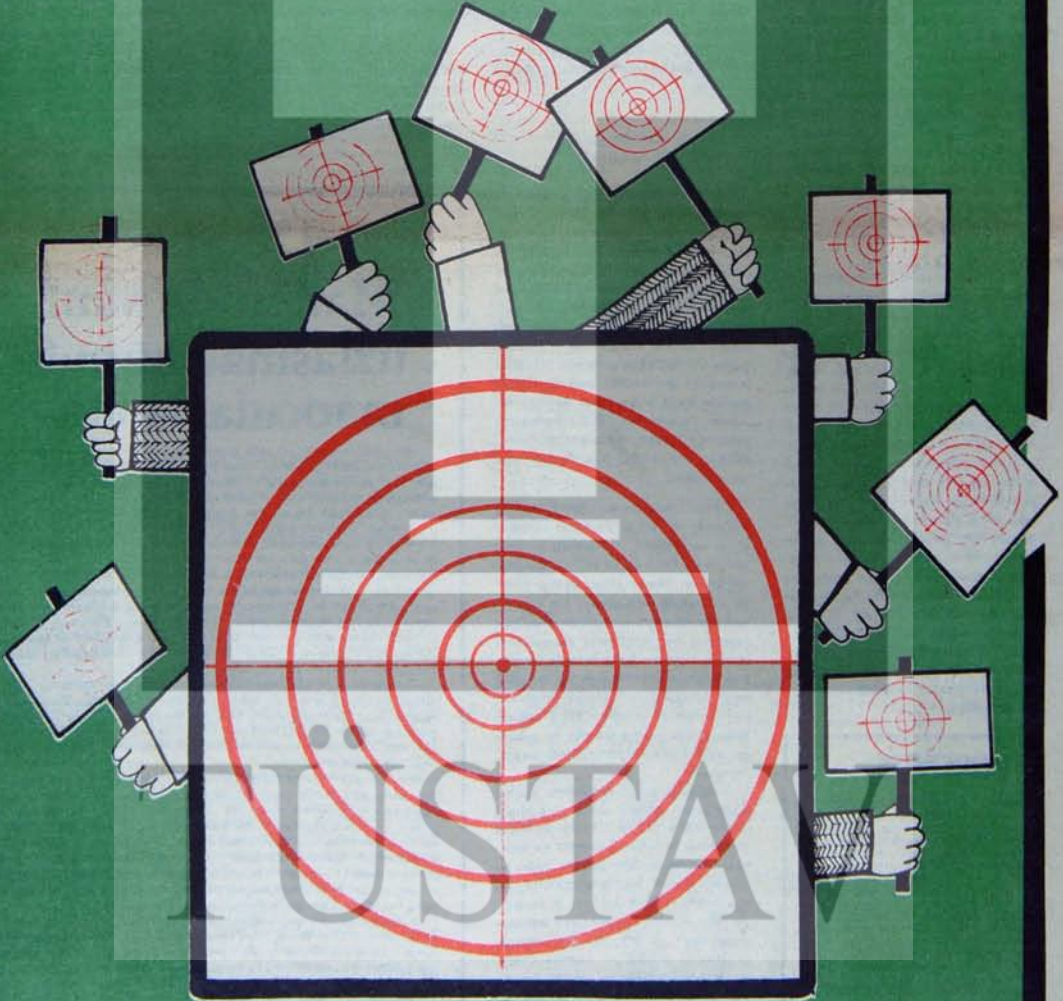
YÜRÜYÜS

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

SAVİ: 174-8 AĞUSTOS 1978

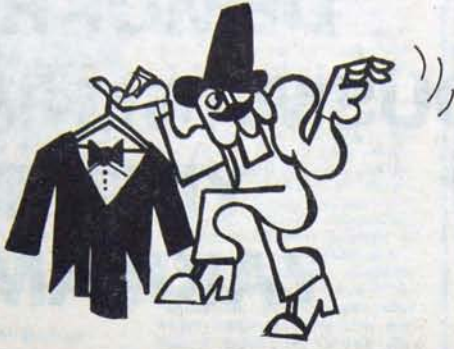
FİYATİ 5 TL

YARINI BUGÜNDEN GÖRMEK

**SINIF SENDİKACILIĞI İLKELERİ
KAĞIT ÜZERİNDE KALMAMALIDIR**

İlk bilgilerinin ışığında Ören topluluğu, tic. hesaplamalarının, örgütün önünde duran sorunların ele alınmasından, gerçekçi hedefler ve yeni görevlerin saptanmasından uzaktır. Çıracak ölçide ters noktalar sürükleyebildiğini gösterdi. Tabandaki işçilerin en geniş anlamda söz ve karar sahibi olmaları ve atılacak adımların işçi ve emekçilerin genel çıkarları açısından saptanması gerekken DISK içerisinde, adlanırları t: diye hesaplarına, örgüt içindeki denge durumlarına bağlı olarak atılmasının DISK'i görevlerinden alıkoymaya açık. DISK'in görevleri de böyle bir bakış açısı ile saptanmaya başlanıyorsa DISK'in ship olması gereken işlevlerden faklı işlevlere ship olacağı, bunun da kitlelere çözümsüzlük götürmekten başka anlama gelmeyeceği bir başka gerçek.

YARINI BUGÜNDEN GÖRMEK

ZEKİ KILIÇ

DİSK yönetiminin Ören'de düzenlediği toplantı, Yüksek Askerî Şura toplantısı, "Toplumsal Anlaşma"ya ilişkin sürdürülen tartışmalar ve son zamanlarda yeniden sahneye çıkartılmaya çalışılan olası cuntalara zemin hazırlayıcı "ilerici" yazılar, görüşler üst üste çıkmaktadır. Bu üst üste çıkışma, burjuvazinin uzun ve kısa vadeli hesap ve çıkarları açısından anlam taşıdığı gibi, tüm burjuva partileri, özellikle CHP bakımından da önem taşımaktadır.

Burjuvazi, işçi sınıfı ve yandaş emekçi kitlelere karşı olan amansız ve acımasız mücadelesini sürdürürken, rastlantı veya ihmale yer bırakmamak için elden gelen tüm çabayı gösterir. Bu mücadelede, ancak koşullara göre biçim değiştiren, öz bakımından ise her zaman aynı olan değişmez kurallar vardır. Bunlardan biri, işçi sınıfı ve yandaş güçlerin yönelmesi gereken hedefi onlardan gizlemek, ya da asıl hedef yerine sahte hedefleri ön plana çıkartmaktır. Yönelmesi zorunlu olan hedefi gizlemek ile, söz konusu hedef yerine yanlış ve sahte hedefler göstermek, temel işlevleri ve neden olabilecek sonuçlar açısından aynıdır. Belirli zaman dilimlerinde ve belirli koşullarda farklı görüşlerle buna uygun farklı uygulamaların varlığı görülür. Ancak, bu farklılığın son tahlilde aynı sonuçları doğurmaya yönelik araçlar olduğu birçoklarıncaya ve bir çok çevre için sonuna gelindiğinde anlaşılmaktadır. Belirli zaman ve koşullarda ayrı amaçlar için yola çıkıyor görüneler, aynı hedefte birleştiklerini düşünmüşler. Bugün de, bu anlamda oyuncular sahneye sürülmede, yeni senaryoların yazılmaya başlandığı ya da yazıldığını ilişkin belirtiler ortaya çıkmaktadır.

Basına yansıdığı kadarıyla, DİSK yönetiminin Ören'de düzenlediği toplantıya egemen olan görüşlerde ısrar edildiğinde veya bu görüşlerin önüne alınmadığında, işçi sınıfımızın ekonomik, demokratik ve politik mücadelesi açısından tehlikeli gelişmelerden oluşan yanlışlıklara yol açılır. Bu yanlışlıklardan biri bazen diğerini tamamlamakta, bazen de biri diğerinin nedeni olabilmektedir.

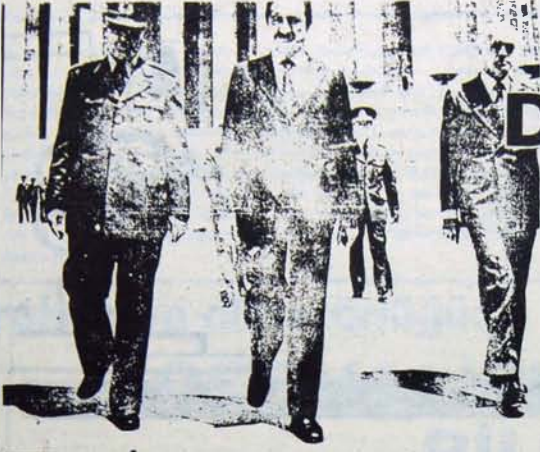
Dün "Yaşasın Disk" diyerek, DİSK'e parti işlevi yükleyen sapa; bugün bir başka biçimde ve başkalarına yeniden sürdürülmektedir. Genel olarak sendikaların, özel olarak DİSK'in, CHP hükümetine karşı işçi sınıfımızın ekonomik demokratik haklarını geliştirme ve koruma mücadelesi vermesi, bu yolda düşüncülerden ötem ve yöntemleri saptaması doğal işlevi ve zorunlu gerevidir. Ancak DİSK, CHP'ye özellikle son zamanlarda, karşı çıkarken veya belirli önlemler önerirken, bu anlamda öngördüğü mücadele anlayışında gerçek işlevinden ve asıl görevlerinden uzaklaşmakta, CHP'ye karşı kendisine politikanın alternatif görüntüsü vermek ve bu görünümün gereklerini öne çıkartmaktadır. DİSK üst yönetiminin politik alanda CHP karşısında alternatif olmaya çalışması, bunun sonucu olarak da, tasfiyecilik gibi işçi sınıfımızın ilerici sendikalar hareketinin örgütsel gelişimini tahrip edebilecek bir tutuma girmesi, sonuçta; düzenden kopan, CHP'den kopan kitlelerin yanlış hedeflere, giderik örgütlülüğe itilmelerine sebep olacaktır.

DİSK'in içerisine sokulduğu bu durum, ona önünde duran sorunların çözümü zorunluluğunu da unutturmaktadır. Diğer bir deyişle, DİSK, kısa sürede çözmek zorunda olduğu acil görevlerinden başka her şeyi tartışan bir kuruluş haline getirilmiştir. Beklenirdi ki, DİSK'in Ören Toplantısı'nda, bazı sendikaları dışlama hesapları yapılmasının, parti gibi, giderek "parti" olma anlayışının ön plana çıkartılmasının yerine; "Toplumsal anlaşma" gibi işçi sınıfımızın ilerici sendikal hareketini asıl olarak ilgilendiren sorun değilsin, buna ilişkin önlemler düşünülüp, tartışılın. Aslında, Türk-İş, "Toplumsal Anlaşma"yı kendisi için imzalamadı. Yıllardır burjuvazi, Türk-İş ile zaten "Toplumsal anlaşma"yı, noktası noktasına hayata geçirmeye çalışıyor. Açığa çıkan "toplumsal anlaşma"yı Türk-İş, DİSK'e, ilerici sendikal harekete yönelik olarak ve ona rağmen imzalamıştır. Amaç, DİSK'in mücadelesi karakterini yumuşatmak, etkisizleştirmektir. Böylece; Türk-İş, 15-16 Haziranlarla yapamadığını bugün yapmaya çalışmaktadır. Buna karşı DİSK Yönetimi, Türk-İş ile genel bir polemik içerisine girmekten, CHP'ye karşı sathi birkaç demec vermekten öte ciddi sayılabilecek bir çalışmanın içerisine girmemiştir. Bu durum, DİSK'in ekonomik, demokratik hakların korunup geliştirilmesi yolundaki en temel işlevinin yalama olmasına, bu yüzden de, işçilerin örgütlerine güvenlerinin azalmasına yol açmaktadır.

MC iktidarı döneminde, CHP açısından, iktidara gelebilmek ve iktidarda kalabilmek için iki seçenek vardı, CHP, ya iktidarın teminatı olarak kitleleri, kitle hareketlerini ve kitlelerin örgütlülüğünü alacaktı; ya da kitlelere rağmen, oluşturmaya planladığı ve giderek oluşturduğu iktidarı başka dayanaklar bulmaya çalışacaktı. Türkiye İşçi Partisi, CHP'nin kitleleri ve kitlelerin örgütü birleşik gücünü mücadelesine temel dayanak yapması için elden gelen tüm çaba ve uyarıları yaptı. Burjuvazi ve onun doğrudan veya dolaylı yollardan yönlendirdiği sapmalar, bu çaba ve uyarıları etkisizleştirmek için her türden yöntemi kullanmaktan kaçınmadı.

Yüksek Askerî Şura ve benzeri kurumların işleyişinde, MC iktidarının mantığı ne ise, CHP'nin de bakiş açısının o olduğu görülmektedir. Sonuçta, CHP de, öz itibarıyla, "orduya bel bağlama" gerekliliğini ön plana çıkartan, ve 12 Mart'lara yol açan anlayışı meşrulaştıracak bir tutumu objektif olarak sürdürmektedir. Yüksek Askerî Şura'da gerçekleştirilecek "olumlu" operasyonlarla, gelecekteki "muhtıra" veya müdahalelere zemin hazırlayıcı uygun bir imaj yaratılması çabası görülmektedir. Buna, Mavi Berelilerin "haklı müdahale" edebiyatı ve teşhiri de eklendiğinde, bu gelişmelerin yönünü, önlem alınmadığı takdirde, gelecekteki en haklı grevlerden, kitleleşen eylemlere kadar ulaşabileceğinden kimse kuşku duymamalıdır. Bu gelişmeler, "ilerici" bazı çevrelerde ve "ilerici" yazarlar'da henüz çok kapalı olsa bile, arzulanan "dönemin" gelişini "müdelemeye" başladı. Eskiyse göre farklı olsa da, "liderler" aranmaya ve "alternatifsizlikten yakınma" edebiyatları yapılmaya başlandı.

İşçi sınıfımızın bilimsel sosyalist partisi, kitlelerin yönelmesi gereken hedefin üzerine perdelemeye, onların umutsuzluğa ve yanlış hedeflere yönelmelerine yol açacak her türden çabayı boş çıkartmaya devam etmektedir. Sorun, bu çabaların amacına ulaşmasına yardımcı olmak, karşı yündeki oyunları bozmaktır. Gelişmeleri daha başından görmek, önlemleri düşünmek ve almak; çözümlerin en az zayıflatılmasını sağlayacaktır. Yarın bugünden kurulu diyorsak, bugünü yarıya götürecek gelişmeleri de gecikmeden görmekte yükümlüyiz.

Ecevit Yüksek Askerî Şura üyeleriyle. Gerçekleri mi dile getiriyor? Bağlılık yemini ni mi okuyor?

KIRIKKALE'DE İKİNCİ BİR MALATYA PROVASI

Faşistler bütün Türkiye'de yeni tertipler peşindeler. Balıkesir ve Kırıkkale'de yaratılmak istenen kan ve terör ortamı, faşistlerin Malatya'dakine benzer olaylar yaratma hevesini bir kez daha gösterdi.

Kırıkkale'deki olaylar MHP'li Baki Yeşiloğlu'nun Balıkesir Cezaevinde öldürme haberinin Kırıkkale'de duyulmasıyla başladı. Baki Yeşiloğlu daha önce MHP'nin Kırıkkale örgütlenmesinde aktif rol oynamış birisiydi. Faşist Türk Metal Sendikasının MKE işçilerini MESS patronlarına "satmasında" "görev" üstlenmişti. Son olarak da Türk-Metal sendikasının Bursa'ya yerleşmesini sağlamak ve Maden-İş'i Bursa'dan söküp atmak için düzenlenen kanlı tertiplerde yer almış, Maden-İş üyesi Muammer Çetinbaş'ı öldürmekten 20 yıla mahkum olmuştu.

PROVANIN İLK PERDESİ

MHP Kırıkkale ilçe binası, önünde toplanan faşistler, öncelikle Cumartesi günü saat 18'e geldiğinde kentten geçirdi yerlerinde halka saldırıya başladılar. Amaçlarının yeni bir Malatya olayı yaratmak olduğu, kıskırtımlarla daha geniş kesimleri olayın içine sürüklemeye çalıştıkları gözleniyordu. Ancak bu amaçlarında başarıya ulaşamadılar. Kırıkkale'liler kıskırtımlara lütfat etmediler. MHP'li saldırıdan çeteler bu kez sahibi CHP'li olan Güler, Eczanesine toplu hale saldırılar. Eczanenin camlarını kırdılar. Ellerindeki gaz tenekelerinden eczaneyi yakmayı amaçladıkları belli oluyordu.

Ellerinde tabancalarla eczaneye saldıran MHP'lilerden ikisi orada çıkan çatışma sonucunda yaralandı. Bu yaralıların da biri, daha sonra kaldırıldığı hastanede öldü. Ölen Mehmet Güneş daha önce İstanbul'da Kızılisi öğrencilerin öldürülme olayına ismi karışmış, bundan önce de Kırıkkale'de gene bir cinayet olayında ismi geçen MHP'li idi. Politika'da dosyası hayli kabarık olan Güneş'in MC döneminde Kırıkkale'deki cinayet olayı ile ilgili olarak polis tarafından ara-

nılırken İstanbul'da Ulku Ocakları Şube Başkanlığı yaptığı da biliniyordu. Diğer saldırıdan yaralı ise Kırıkkale MHP ilçe gençlik teşkilatı sekreteriydi.

Bu olay saldırıların daha da azgınlaştırdı, başarısızlıkları iyiden iyiye çileden çıkarmalarına yol açtı. Sıra, olayları önlemeye çalışan güvenlik kuvvetlerine saldırdığı saldırıların kurtarmak için polisi dövmeye, karakola götürülenleri kurtarmak için de karakolu basmaya kadar vardılar. Polis arabalarını devirerek yakmayla kalkıştılar. Olayların daha da büyümesi jandarmasının müdahalesiyle önüne geçildi. Şu anda tutuklu olarak bulunan yalnızca beş MHP'li var orada.

"BANA DOKUNMAYAN YILAN BİN YAŞASIN"

Cumartesi günü bu olaylarla yetinen faşistler, pazar günü Ankara Yozgat gibi yerlerden aldıkları takviyelerle Mehmet Güneş'in cenazesini kaldırdıktan sonra yeniden saldırıya geçtiler. İlerici kişilere ait işyerlerini tahrip etmeye kalkıştılar. Bütün bu olaylar sürüp giderken faşistler hiçbir engellemeyle karşılaşmadı "öcümüzü alacağız - Kırıkkale'li ülkücüler" sloganı ve imzasıyla biten izinsiz bildiri-leri dağıtıldılar. CHP ilçe yöneticileri ise olaylar boyunca ilçe binasını kitleyip ortadan kaybolmayı tercih ettiler. Dahası, ilçe binası önünde dövuken gençlerin dövuçmelerinin engellenmesi için gaz göstermek bir yana, "onlar zaten CHP'li değil" diyerek seslerini dahi çıkarmadılar. Eğer olayların olduğu günlerde Türkiye İşçi Partisi, TÖB-DEP ve Maden-İş de açık olmasaydı yaratılmak istenen terör havası hedefini bulacak, herkes evine kapanmak durumunda kalacaktı.

Faşistlerin yeni tertipleri kan ve terör ortamı yaratma çabasının yanı sıra faşistlerin parçalanmaya başlayan güçlerini yeniden derleme, toparlama amacıyla da yöneliktir. Bunu Kırıkkale'de başaramadılar. Bundan sonra da başaramayacaklardır. Başta sosyalistler olmak üzere anti-faşist güçler görev başındadır.

DEMOKRASİ DÜŞMANLIĞINA YEŞİL IŞIK YAKILAMAZ

Ecevit hükümetinin kuruluşundan bu yana geçen günler, Türkiye'de faşist kaynaklı terör ortamının boyutlarını değiştirdi. Buna karşılık, faşist terör ve provokasyon ortamının yönlendiği ve yoğunlaştığı alanlarda belirli değişimler gözlemlendi. Son haftalarda bunun yeni bir örneğini izliyoruz. Bir yandan artık nerdeyse alışagelen cinayet ve saldırılar eski yoğunluğuyla sürdürülürken, özellikle cezaevlerinin içine yönlendiği gözleniyor. Cezaevleri içinde patlak veren "ayaklanmalar", saldırı ve cinayetler, geçtiğimiz hafta içinde birdenbire yurdun çok çeşitli yörelerine yayıldı. Cezaevlerinin içindeki bu olaylara bu olayların "dışarda" yol açtığı terör hareketleri de katılınca, "cezaevi anarşisi"nin "sokak anarşisi"nin boyutlarına hızla yaklaştığı görüldü.

Faşist terör ve provokasyon girişimlerinin hızla cezaevlerini içine alacak biçimde gelişmesi bir yanı sıra değildi. Faşist odaklar, böylece, geniş yaygın üzerinde bir korku ve panik havası yaratmaya yönelik propagandaları için yeni bir malzeme yaratmaya çalışıyorlardı. Cezaevlerindeki olayların sorumlularının sicilli faşistler olduğu birer birer açığa çıktıktan sonra, gerici propaganda gerçekleri ters yüz etmek için kolları sıvadı. Faşist yayın organları "komünist ihtilal hazırlıkları"nın açığa çıktığını ilan etmeye koyuldular. Eski Komünizmle Mücadele Dernekleri'nin bugünkü üzcantıları Mucadele Birliği'nin organı Bayrak gazetesinin sütunlarında meşhur "umacı" şöyle boy gösteriyordu:

"Komünist taktikler arasında, cezaevlerinin isyana sürüklenmesi, mahkumların silahlandırılarak ayaklandırılması ve buralardan yapılacak buruç hareketleriyle idarenin zorlanması, komünist ihtilalin hazırlanması gibi hususlar da vardır."

Faşist yalan makinesi bir yandan bu uydurmaları piyasaya sürerken, diğer yandan da kendi kendini ele veren tehditlerini de elden bırakmıyordu. MHP Genel Sekreter Yardımcısı Yaşar Okuyan, Ecevit hükümeti işbaşında kaldığı sürece "daha çok kan döküleceğini" geçen hafta başında ilan etti. "Anarşi" denen faşist yangını çıkarırları hala aramakla meşgul olanlar için bundan daha iyi bir "ihbar" olamazdı.

YENİ REÇETE: SİVİL SIKIYÖNETİM

Fakat Türkiye'de işbaşında, yerdeki kaplumbağayı bile göklerde arayacak kadar "tarafsız" bir, iktidar bulunuyordu. Bu iktidar için atılacak her adım ölçüsünü, emperyalizmin ve tekeli büyük sermayenin desteği belirliyordu. Emperyalizm ve tekeli büyük sermayeyle işbirliğini ancak işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin taleplerinin karşısına dikilerek sürdürebileceğini gören Ecevit hükümeti, kendisine her gün yeni destekler aramak zorundaydı. Türk-İş'in sarı patronlarıyla bağlanan toplumsal anlaş-

ma, işçi sınıfının taleplerine gem vurma girişimlerinde önemli bir adım oldu. Bunu izleyen diğer adımlar son haftalarda, "sivil sıkıyönetim" adı verilen uygulamanın yürürlüğe konmasıyla kendisini gösterdi.

Milliyet başyazarının kaleminde ortaya çıkan "sivil sıkıyönetim" uygulamasının ilk adımı, büyük kentlerde özel jandarma komando birliklerinin görev başlamasıyla atıldı. "Mavi bereliler" adı verilen bu birlikler, görevlerine başladılar. İstanbul ve İzmir'in büyük caddelerinde gösteriler düzenlenerek başlandı. Bu gösteriler, açıkça, 12 Mart dönemi tablolannın canlandırılması amacını taşıyordu.

"Sivil sıkıyönetim" uygulaması, Ecevit hükümetinin, iktidarını sürdürebilmek için elde etmeye çalıştığı yeni destekleri özellikle ordu çevrelerinde aramaya başladığını gösteriyordu. Bu, işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin yoğunlaşan tepkilerini karşısına bulan bir iktidarın zorunlu bir "refleks" hareketiydi. Hiç kuşkusuz bu "refleks" sadece içgüdüler rol oynamıyordu. Daha da önemlisi, ordu çevrelerinin desteğinin elde edilmesiyle, çalışan yığınların taleplerine karşı yeni bir koza dayanmaya yönelik bilinçli bir politika söz konusuydu.

FİSİLTİ GAZETESİNDE REKLAMLAR

Ecevit hükümetinin ordu çevrelerinin ve yüksek bürokrasinin desteğine dayanma çabası, Ağustos ayıyla birlikte gündeme giren bir başka konuyla daha kendisini gösterdi. Yüksek Askerî Şura'nun bu yıl 30 Ağustos'taki tervi ve emekliliklerle ilgili toplantısı geçen hafta içinde yapıldı. Bu yılki toplantı da her yıl olduğu gibi ordu kademelerindeki muhtemel değişikliklerin politik sonuçlarıyla birlikte tartışma konusu oldu. Bu tartışmalar, Ecevit hükümetinin Milliyetçi Cephe muhalefetine karşı kimlerden ve hangi odaklardan güç almayı çalıştığını bir kere daha gösterdi.

Başbakan Ecevit'in Yüksek Askerî Şura toplantısını açarken yaptığı konuşma, "zinde kuvvetler" imajının hangi süslerle kitlelere yansıtılmak istendiğini belli idyodu. Ecevit, "silahlı kuvvetler"i, "Türkiye'de demokrasinin başlıca dayanaklarından biri" olarak ilan etmeyi unutmadı. Ecevit'in, silahlı kuvvetlerin "ekonomik zorlukların yenilmesine" bile ne büyük katkılarla bulunduğunu açıklamaya, her gerçeğin dile getirilmesinden çok, bir bağışlık yemininin okunmasını andırıyordu.

Mavi berelilerin gösterilerinden Şura toplantılarına kadar bir dizi sergide sunulan "kurtarıcı" tablolari, hiç kuşkusuz sonuçsuz kalmadı. Bütün bunlar, fısıltı gazetesinin reklamlar sayfasına bol bol malzeme sağlıyordu. Demokrasinin "kadim" kurtarıcılarına doğru çevrilmek istenen umutlar, bir dizi "cunta" reklamların ortalığı dövdürmesine zemin hazırlıyordu. İşçi sınıfında ve emekçi kitlelere sırt çevirerek, hatta onların dipe-diz karşısına çıkarak iktidar olma çab-

TİP Çorum İl Örgütü, Saldırlar kitlesel mücadele ile göğüslenerek.

İşmanın başka sonuç vermesi mümkün değildir.

KİM KİME İYİLET ÖDÜYOR?

Eccevit hükümetinin emekçi kitlelere yeni tavizleri empoze etmeye yönelik girişimlerine hız vermesi bir rasanlı değildir. Tekelci büyük sermayenin büküme-
tin önüne sunduğu yeni talepler listesi-
sinden YÜRÜYÜŞ'ün geçen sayısında
söz edilmişti. Geçtiğimiz hafta, bu ta-
lepler listesinin daha ayrıntılı bir biçim-
de işlenmesine tanık oldu. Hafta başın-
dan itibaren büyük sermayenin sözcükleri
kendini "darboğazları" için aradıkları çö-
züm yollarını ilan etmek için sıraya gir-
diler. Ege Bölgesi Sanayi Odası'nın AET
ile ilişkilerin kopma noktasına geldiği
yolundaki "alarm" işaretinden sonra,
Ankara Sanayi Odası kredi muslukları-
rından çıkan "tuss" sesinin kendilerini
usandırıldığını buyurdu. Tekelci sermaye-
nin salıvanı özellikle "bürokratik engel-
leri" hedef alıyordu. Geçen Çarşamba
günü Ticaret Bakanı'nın İstanbul'da büyük
sermayenin en önde gelen temsilcileri-
yle yaptığı toplantıda da Bakan'a yeni
talepler sunuldu. Bunlar arasında ge-
nizlerdeki her harcamalar vergisinin kaldırıl-
ması, Orta Doğu ülkeleriyle iş yapan
mühahidlere teminat sağlanması, kredi
dilettatına ham madde teminin özel
kesim tarafından yapılması gibi öneriler
de yer alıyordu. Büyük sermaye sözcük-
leri, ayrıca, tarım ürünlerinin ihracatında
teşvik tedbirlerinin artırılması ve vergi
iadelerinin yeniden düzenlenmesi istiyolarlardı.

Eccevit hükümetine ekonomik bir
program sunular arasında sadece yerli
tekelci sermayedarlar yoktu. Emperyalist
ekonomik kuruluşlar da hükümeti
yönelik taleplerine hız veriyor. Çeşme-
de "küçük" bir taali girişim için
Türkiye'ye gelen bir IMF heyetinin bu
arada hükümete bir "muhtıra" da verdi-
ği haberi basında yer aldı. Bu muhtıra-
da IMF, memur kadrolarının dondurulma-
sına memur maaşlarının sınırlandırılma-
sına, KİT açıklarının kapatılmasına,
benzine ve mazota zam yapılmasına ilişkin
önerilerini, yineliyordu. Yine geçti-
ğimiz hafta yayınlanan bir OECD rapo-
runda da, Eccevit hükümetinin dış borç-
ların eretelenmesini sağlamak için baş-
vurduğu yollara, Türkiye'nin dış öde-
meler sorununu çözmeye yetmeyeceği
açıklandı. Bu "uyarı", hükümeti işçi
ve emekçi kitlelerin cebine daha derin-
lemesine el uzatmaya çağırın bir davet
niteliğindeydi.

Emperyalizmin ve yerli büyük sermaye-
nin Eccevit hükümetinin önüne sürdüğü
bu talepler dizisi, gerçekte, hükümetin
beklediği desteğin karşısında beklenen
dışyetten başka bir şey değildi. Hükümetin
bu diyeti ödeyebilmesi ise, ancak işçi
sınıfının ve emekçi kitlelerin talepleri-
ne daha sağlam duvarlar örülmesiyle
mümkün olabilirdi. İşte CHP iktidarının
kendisine yeni sağlam destekler arayı-
şına girmesinin gerçek nedenleri de bur-
da yatıyordu.

SARI SENDİKALARDAN TASFİYECİLERE

CHP, bu yıl başından beri süren ikti-
dar dönemi boyunca, işçi sınıfına ve
emekçi kitlelere doğrudan doğruya ses

lenme, onlardan açıkça destek isteme
olanağını hızla yitiriyordu. Bu olgu, ye-
ni hükümetin en büyük ortağını, işçi si-
nifını ve emekçi kitleleri dolaylı olarak
kontrol altında tutabilecek araçları ara-
mak zorunda bırakmıştı. Sendikal hare-
ketin üst yönetim kademeleriyle öden-
beri sıkı bir direkt temasını sürdüren
CHP yönetimi, yeni koşullarda bu iliş-
kiyi Türk-İş ile girişilen "Toplumsal An-
laşma" ile pekiştirme yoluna girmişti.

"Toplumsal Anlaşma", bir yönüyle
gerçekle DISK'e, ileri: sendikal hareke-
te yönelikti. "Toplumsal Anlaşma"nın
işçi sınıfının taleplerine getireceği sını-
rınların, ileri: sendikal hareketin de mü-
cadeleciliğini törpülemeye yarayacağı
umuluyordu. Ama iş bu kadarla da bit-
miyordu. Bu dolaylı törpüleme, ileri: sendikal
hareketteki "tasfiyecilik" hastalığı ile
sürekli olarak beslenmeliydi. Geçtiğimiz hafta
Ören'de yapılan DISK toplantısı, bu konuda öğretici sonuçlar
verdi. "Tasfiyecilik" hastalığı karşın-
da, sadece kağıt üzerine yazılı birkaçım
"kongre kararları"nın ilac olamayacağı-
nı bu toplantı gösterdi.

"FAŞİSTLERLE UZLAŞILARAK FAŞİZME KARŞI KONULAMAZ

Ekonomik, toplumsal ve politik bu-
nalımlar derinleşmesi işçi sınıfının bi-
limsel sosyalist hareketinin gelişip güç-
lenmesinin, bunaldım çıkış yolunun en
geniş emekçi kitleler tarafından kav-
ranması için taşıdığı önemi sürekli ola-
rak arttırıyor. Türkiye İşçi Partisi'nin
yurdun dört yanından bütün engelleri
aşarak gelişmesi, bu yüzden gerici güç-
lerin etkilerini tutuşturuyor. Yürüyüşü
in diğer sayılarından yer alan TİP örgüt-
lerini hedef alan faşist saldırılara ilişkin
örnekler de sosyalistler için bu tutuşma-
nın bir ifadesi olmaktan öte bir anlam
taşıyor.

Faşist saldırıların hedefi seçilen TİP
örgütlerinden biri de geçen hafta Parti
nin Çorum İl merkezi oldu. İl Başkanlığı
binası faşist saldırıların tarafından
taşıldı ve binanın tüm camları kırıldı.
Olayın ertesi günü TİP İl Başkanı Satılmış
Akyol'un açıklaması, yalnız Çorum'daki
saldırının değil, tüm yurt çapındaki faşist
terör ortamının gerçek yüzünü birkere
daha teşhir ediyordu. Akyol şöyle
diyordu:

"Toplumumuzun bütün katmanında
sürdürülen planlı ve sistemli saldırı ve ci-
nayetlerle demokratik güçlere, halk kitle-
lerine yalınlik açıklanmak istenmekte-
dir ve böylece yeni mevzilerin ele geçir-
ilmesi amaçlanmaktadır. CHP hükümeti-
de demokrasiden yana ise, demokra-
tik güçleri karşısına almak istemiyorsa,
kararsızlığı bir an önce terketmelidir.
CHP faşist saldırı odakları üzerine kararı-
lı olarak yürünece. faşizme karşı demok-
rasi saflarında yer almazsa, faşist saldı-
rılara boyun eğere, kendisinin de en-
kazın altında kalacağını bilmelidir. Tari-
h emperyalizme burjuvazinin en geri-
ci kesimleriyle uzlaşarak faşizme karşı
konulamayacağını örnekleriyle dolu
dur."

Ambargonun kaldırılmasının bedelini kim ödeyecek?

Amerikan silah ambargonunun kaldırılmasında son aşamaya gelindi. Amerikan Senatosu'ndan sonra Temsilciler Meclisi de Türkiye'ye uygulanan silah ambargonunun bazı koşullara bağlı olarak kaldırılmasına kararlarstedir. Kararlar, Amerikan silah satışlarının flilen de başlatılmasına ilişkin görüşlerde bulunma yetkisini ABD Başkanı'na bırakıyor. Konuyla ilgili yasal gereklerin tamamlanmasından sonra ABD Başkanı'nın bu yetkisini en kısa zamanda kullanması bekleniyor.

Temsilciler Meclisi kararının belli olmasından sonra Türkiye'de bu kararla ilgili yoğun bir tartışma başladı. Tartışma, sözü edilen kararla ambargonun gerçekten kalkmış olup olmadığı sorusu üzerinde yürütüldü. Görünüşte teknik ve yasal konulara ilişkin bu tartışma, gerçekte çok daha köklü nedenlere dayanıyor. Eccevit bükümeti, ambargonun kaldırılmasına ilişkin karara kendi başına olarak yanıtırmaya çalışıyor. Muhalefetteki MC partileri ise, bu başarıyı Eccevit bükümetine bırakma telaşı içinde, ambargonun devam ettirilini kanıtlamaya çalışıyorlar. Kısacası bükümette MC muhalefeti arasındaki tartışma, ambargonun kaldırılmasıyla ilgili başarıyı birbirlerine bırakma amacını taşıyor.

Ambargonun kaldırılmasının bir "başarı" olarak yanıtılmasında gerek hükümet gerekse MC partileri birleşiyorlar. Burada da Amerikan silah ambargonunun Türkiye'de işçi ve emekçi kitlelerin yanıtılmasına ilişkin yönü kendisini gösteriyor. Ambargo, üç yıl aşkın bir süredir, Türkiye'nin sorunlarının arkasındaki temel nedenlerden biri olarak gösteriliyor. Aynı şekilde, böylece ambargonun kaldırılması bir "umut" olarak gösteriliyor; burjuva partilerinin her biri bu umudu kitleleri kendi yanlarına çekmek için kullanıyorlar.

Ambargonun kaldırılması gerçekten bir "başarı" mıdır? Daha doğrusu kimin için "başarı"dır, kimin için bir "kazançtır"? Ambargonun kaldırılması, sadece, emperyalizmle ilişkilerinin daha da sağlanmasını, iktidarının daha da pekişmesini bekleyen egemen sınıflar için bir başarıdır. Sadece onlar için bir kazançtır. İşçi sınıfı ve emekçi kitleler, tüm demokratik güçler için ise, ambargonun kaldırılması, ülkemin ulusal bağımsızlığından ve egemenlik haklarından verilecek yeni ve daha ağır ödünlerin bir işaretidir.

Ambargonun kaldırılması için bir bedel ödeniyor. Bu bedelin ne olduğu ve kimler tarafından ödeneceği, Amerikan yasama organlarının kararlarıyla birlikte açığa çıktı. Ambargonun kaldırılması karşılığında ödenen bedel, Carter'in açıklamalarında, Eccevit hükümetinin demecilerinde, burjuva basınım sayıfalarında dile getirildi. Bu bedel, Türkiye'nin dış politikasının ABD'nin ve NATO'nun çıkarlarına daha da bağımlı hale gettilmesinde, yurt topraklarını emperyalizmin saldırı amaçlarına terkedilmesinde bir kere daha teseli edilmesidir. Daha ambargonun kaldırılmasına ilişkin yasal işlemler tamamlanmadan, ABD bükümeti ve Eccevit kabineli arasında Türkiye'deki Amerikan ürünlerin faaliyetleriyle ilgili pazarlıkların başladığı açıklandı. Ötedenberi faaliyetini sürdüren ürünler yanısıra, ABD'nin topraklarımızda yeni bir saldırı üssünün kurulmasına ilişkin teklifte bulunduğu haberi basında yer aldı. Ambargonun kaldırılması, ayrıca, ABD'nin Kıbrıs sorunu üzerindeki müdahalesinin resmen meşrulaştırılmasının da kapılarını açtı.

Ambargonun kaldırılmasının bedelinin boyutlarını, geçen Cuma günü Hürriyet gazetesinde yer alan aşağıdaki harita somut olarak gösteriyor. Haritada tesimlenen Amerikan saldırı ve casusluk üssleri, yurt topraklarımızın başta Sovyetler Birliği olmak üzere komşu ülkeleri tehdit amacıyla nasıl kullanıldığını belgeliyor. Bu üssler aynı zamanda Türkiye emekçi bükümeti için tehdit kaynağı olarak da kullanılıyor. Kısacası, ambargonun kaldırılmasının bedeli işçi ve emekçi kitlelere, tüm demokratik güçlere ödettirmek isteniyor. Bu yolda atılan adımlar, "ulusal onur" perdesi arkasında süsleme-ye çalışmanın hem birini de yine onlar soracaktır.

Türkiye topraklarında Amerikan saldırı ve casusluk üssleri. Yenileri de kurulacak mı?

TESLİMİYETİN TEORİSİ

Son zamanlarda bazı ilericiler aydın çevreleri arasında kökü eskilere dayanan bir eğilimin yeniden uç vermeye başladığı, seziliyor: "Zinde kuvvete umut bağlama." Bu eğilimin çeşitli biçimlerde ve geçmiştekenden daha değişik gerekçelerle dile getirildiğini görüyoruz. Bu eski ve köklü eğilimin kendisine yeni taraftarlar bulması için giderek daha elverişli koşulların olgunlaştığını da belirtmemiz gerekiyor.

"Zinde" denen kuvvete umut bağlama eğilimi bugün ilginç bir mantık dokusuyla karşımıza çıkıyor. Bu mantık dokusu bugünkü ülke koşullarını yansııyor. Şöyle ki:

Yakin zamanlara kadar işçi ve emekçi kitlelere ve tüm demokratik güçlere CHP'nin kayıtsız şartsız desteklenmesini tek seçenek olarak göstermiş olan çevreler, gittikçe bu tutumlarını gözden geçirmek zorunda kalıyorlar. CHP hükümetinin emperyalizmin ve tekeli büyük burjuvazinin isteklerini yerine getirmeye yönelik politikası, CHP'nin ve onun iktidarının, işçi sınıfının ve emekçi kitle-

lerin acil ekonomik ve demokratik taleplerinin gerçekleştirilmesini sağlayacak bir alternatif olarak gösterilmesi olaragün giderek ortadan kaldırıyor. Yine hükümetin uzlaşmacı politikasının sonucu olarak faşist odakların gücünün kırılması, faşizm tehlikesinin uzaklaştırılması için bir CHP iktidarına bağlanmış olan "umutların" da dağılmasına neden oluyor. Ecevit hükümetinin başta ABD ve NATO olmak üzere emperyalist güçlerle işbirliğine hız vermesi, kemillerinin "anti-emperyalist bir dış politika" uygulaması yolundaki beklentilerinin de bugünkü hükümetten yüz çevirmesine yol açıyor.

İşte bu ortamda şu akıl yürütmeyle karşılaşırız: Bugünkü hükümet, bir MC iktidarına karşı bugünkü koşullarda düşünülebilecek tek alternatifti. Fakat o da ister istemez kapitalist düzenin yüzüne salarına boyun eğmek zorundadır. İktidarda kalabilmek için (ki kalabilmesi gerekir) kapitalist düzenin egemen sınıflarıyla uzlaşması, onların isteklerini yerine getirmesi kaçınılmazdır. Bu yüzden de işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin ta-

MEHMET AKÖZER

leplerinin karşısına çıkmaktadır. Ayrıca Türkiye'deki kapitalist düzen emperyalizme bağımlı olduğuna göre bugünkü hükümetin emperyalizmin de isteklerine boyun eğmemesi elde değildir.

Bu akıl yürütmenin tamamlayıcı hasamaları ise şöyle sıralanıyor: Daha da genişisi, Türkiye'de işçi sınıfının ideolojisini behimseyen legal bir partinin kurulmasını yasalarımız engellemektedir. Bu durum Türkiye'deki sendikal hareketin de, Batı demokrasilerinde olduğunun tersine, "marksist" bir doğrultuda yürütmesine engel olmaktadır. Dolayısıyla bugünkü hükümetin egemen sınıflarında dayanabileceği bir alternatif sol da yoktur. Solu "boş" olan CHP hükümeti, yine ister istemez sağa taviz vererek ayakta durmaya çalışmak zorundadır. Cumhuriyet yazarı İlhan Selçuk'un geçen hafta başında bir yazısına başlık olarak seçtiği sözcükle söylersek, Türkiye "Seçeneksiz"dir.

Böylesi "karanlık" bir tablo çizilmesinin arkasında, hiç kuşkusuz, ülkemizdeki bugünkü durumun kaçınılmazlığına kantlama çabası yatmaktadır. Fakat bu çaba, asıl, bir başka önerinin haklılığını göstermeye yöneliktir: Çözüm yolu bugünkü seçeneklerin dışında aranmalıdır. Bugünkü seçeneklerin dışındaki çözüm yolları ise, hem egemen sınıfların hem de işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin dışındaki bazı güçler tarafından gerçekleştirilecektir. Bunlar da, olsa olsa, Türkiye'nin siyaset diline "zinde kuvvetler" deyişle yerleşen güçlerdir. Türkiye'nin "seçeneksiz" olduğunu ileri-

süren aynı kişilerin, "yakın bir gelecekte milliyetçi, anti-emperyalist, bağımsız bir siyasal iktidarın kurulması" olasılığının rahatlıkla söz edebilmeleri herhalde boşuna değildir.

Buraya kadar gelen akıl yürütme gerçekte bir dizi mantık oyununa dayanmaktadır. Bunlardan birincisi, kapitalist düzenin kaçınılmaz yasalarının, bugünkü CHP hükümetini aklamının bir gerekçesi olarak kullanılmasıdır. Bu mantığa göre CHP hükümetinin emperyalizmle ve tekeli büyük sermayeyle işbirliği, onun bilimsel politik tercinin, kapitalist düzenin dayattığı bir "caresizlik" sonucudur. CHP, bu işbirliğini kendi iradesine rağmen, "eli mahkum olduğu için" kabullenmek zorunda kalmıştır. İşte böylece, kapitalist düzenin sınıflar içindeki her demokratik girişimin kaçınılmaz olarak yarım kalacağı gerçeği, demokratikleşme yolunda yarım bırakılan ya da geri alınan her adımı, büyük burjuvaziyle yapılan her uzlaşmanın mazeti olarak kullanılmaya çalışılmaktadır. Diğer bir deyişle, tam bir teslimiyet teorisi yapılmaktadır.

Bu teori bir işe daha yaramaktadır. CHP'nin kayıtsız şartsız desteklenmesi yolunda şimdiye kadar yapılan önerilerin artık açıkça gelip dayandığı kırmaz böylece bir "izaha" kavuşturulmaktadır. Bugün "zinde kuvvetlere" çeviren umutların dayandırıldığı "seçeneksizlik" teorisi, gerçekte 1977 yıl boyuncasına yine aynı çevreler tarafından savunulan "CHP desteklenmelidir" çağrısının dayandırıldığı aynı teoridir.

EVDEKİ HESAP ÇARŞIYA UYMAZ

Her iki mantığın da arkasında en açık biçimle işçi sınıfına ve emekçi kitlelere karşı güvensizlik, onların toplumun demokratikleşmesi mücadelesindeki rollerinin reddedilmesi yatmaktadır. Kapitalist düzende oluşabilecek her türlü yönetimin emperyalizm ve büyük burjuvaziyle uzlaşmasının kaçınılmazlığı yolunda ileri sürülenler, ancak işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin yok sayılmasıyla bir anlam taşıyabilir. Bir takım "zinde" denen kuvvetlerin bir umut olarak gösterilmesi de yine ancak aynı varsayımı geçerli olabilir. İşçi sınıfının ve emekçi kitlelerin örgütlü mücadelesini gözardı ettikçe, bir gün, CHP'ye ve onun iktidarına toz kondunmaya çalışırken, ertesi gün, hatta yine aynı gün, demokrasi mücadelesinin en küçük olanaklarını bile reddetmeye ve "zinde kuvvetlerden" medet ummaya sapmak kaçınılmaz olacaktır.

"Zinde" denen kuvvetlerin muhtemel girişimlerine yeşil ışık yakmanın, kitleleri bu girişimlere alkış tutmaya hazırlamanın sonunda kime yarayacağı, ayrıca üzerinde durmayı gerektiren bir konudur. Evdeki hesabın çarşıya uymadığı Türkiye'de çok görülmüştür ve çarşıda kopacak kıyametin sorumluluğunu evdeki hesapta yanlırların da paylaşıcağı unutulmamalıdır. Fakat sonuç ne olursa olsun, işçi sınıfına ve emekçi kitlelere toplumda sadece bir "seyirci" rolünü yakıştırmamanın, emperyalizmin ve büyük burjuvazinin her türlü manevralar karşısında onlara teslimiyeti öğütmemekten başka anlamı olmayacaktır. Bunun bedelini ise, yalnız işçi ve emekçi kitleler değil, aynı zamanda kendilerini toplumdaki sınıfların üstünde görebek demokrasi için reçete arayanlar da ödeyecektir.

Kütahya: Faşist terör, ilericileri durduramaz

Her gün cinayetlerine bir yenisini ekleyen faşist katiller, okulları, demokratik kitle örgütlerini, dernekleri kendilerine saldırı merkezi seçtiler. Öğretim üyelerini hedef alan saldırılar, cinayetler giderek tek tek öğrencilere, okul çıkışlarındaki bombalamalara kadar vardı. Faşist işgal nedeniyle pek çok okulda öğrenime ara verildi, veya öğrenim örgütlülüğü ortadan kalktı. Kütahya Eğitim Enstitüsü'nde de faşist işgalin kalkmasıyla birlikte faşist saldırılar da artmaya başladı. İlerici demokrat öğrencilere okuma hakkı tanımayan faşistler, azınlıklaştıran okul içinde terör havası yaratmaya çalışıyorlar. Fakat okul idaresinin ve öğrencilerin kararlı tavnyla gerileyen faşistler bu defa okul çıkışlarında öğrencilere saldırıya başladılar. Bu saldırılar ilericiler demokrat güçlerin etkin dayanışmasıyla geriletildi. Aralarında TÖB-DER'in de bulunduğu dört demokratik kitle örgütü bir bildiri yayınlarak saldırıları kınadılar.

Demokratik güçlerin örgütlü ve kararlı mücadelesi karşısında azınlıklaştıran faşistler, aynı gece TİP İl Merkezinin camilerini kırdılar. Yine 2-3 beğininin müdahalesi üzerine bombayı bahçeye atıp kaçtılar. Olaydan iki gün sonra TİP İl Başkanına ait Başak Kitabevini ve TÖB-DER'i bombaladılar. Kitabevi kullanılmayacak hale geldi, TÖB-DER büyük hasar gördü.

Bu arada kaplıcadaki MHP amblemi çadira da bomba atılması ihmal edilmiyor ve halk yanıltılmaya, gözlerin başka taraflara çevrilmesine çalışılıyor. MHP'lilerin gerçek yüzünü, halkın karşısındaki gerçek güçleri; kitlelere, ilericilere, demokrlarını örgütlü, kararlı çalışmaları ve tavırları gösterecektir. Her zaman, her yerde olduğu gibi asıl görev, faşizme karşı mücadelede yönlendirme bilimsel sosyalistlerin öncülüğünde tüm ilericiler, demokrat ve yurtseverlere düşmektedir.

TAM GÜN'ÜN FATURASI EMEKÇİLERE ÖDETİLEMEZ

Dr. CANER FIDANER

Anayasa'nın 49. maddesi, herkesin sağlık hakkını tanıyor. Ama biliyoruz ki, Türkiye'de bu haktan yararlanabilmek için epey para harcamak gerekiyor. "Herkes, sağlık hizmetini satın almak hakkına sahiptir" demek, belki de gerçekçi daha iyi yanatacak. Bu alım-satım içinde azımsanmayacak paralar döndüğünü de söylemek gerek. İçinde yaşadığımız ekonomik düzende herşeyin bir mal olduğunu hatırlamak, bütün bunlara şaşmamamız gerek.

Gerçekten de Türkiye'de sağlık alanında oldukça yüksek harcamalar yapıyor. Bu harcamaların önemli bir bölümünü hizmetin karşılığı olarak halktan toplanan paralar oluşturmuyor. Halktan sağlık hizmeti için toplanan paraya değişik isimler veriliyor. Örneğin SSK'da adı "prim" olan bu paraya, özel sağlık kuruluşlarında "fiyat" deniyor, üniversite hastanelerinde "döner sermaye" adı veriliyor. Türkiye'de sağlık alanında oluşmaya başlayan sermaye birikiminin birinci kaynağını, halktan sağlık hizmetinin karşılığı olarak toplanan bu paralar oluşturmuyor. Sermaye birikiminin ikinci kaynağı da, sağlık hizmetlerinde çalışan emekçilerin almalarıdır.

Sağlık alanında sermaye birikiminin ağır aksak, ama hiç kesilmeden sürdüğü anlaşılıyor. Son yıllarda özel poliklinikler, özel klinikler, özel hastaneler sayıca artıyor. Artık özel muayeneler tek başlarına fazla kârlı olmamaya başladı. Laboratuvar, röntgen, ameliyat olanakları olan, ama pahalı teknoloji nedeniyle yüksek sermaye gerektiren sağlık işletmeleri daha kârlı, daha "verimli" olmaya başladı. Elbette bu büyük işletmelerde sunulan hizmetlerden yararlanmak da götüktükçe daha pahalı oluyor. Bunların müşterileri de, ancak bu parayı ödeyebilen zenginler olarak belirleniyor.

Sağlık alanındaki özelleşmenin bir boyutu da halen var olan büyük hastanelerde bazılarının yıldan yıla birer özel kuruluş haline gelmeleri. Üniversitelerin, aslında eğitime yönelik olması gereken hastaneleri, bunun örneği. Buralarda halktan, "özel muayene" ya da "döner sermaye" adıyla para toplanıyor.

Bu harcamalar içinde devletin Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı aracılığıyla yaptığı sağlık harcaması sekiz milyar liranın altında kalıyor. SSBY bütçesi, toplam bütçenin % 2.97'sini oluşturmuyor.

TAM-GÜN: GERÇEKTE KİMDEN YANA?

Sağlık hizmetinin yıldan yıla fiyatı artan bir mal olduğu bu ortamda, yeni çıkan bir yasanın, "Sağlık Personelinin Tam Süre Çalışma Esaslarına Dair Kanun"un doğru değerlendirilmesi gerekiyor.

Tam-Gün Yasası ile getirilenler şöyle özetlenebilir: Birincisi, kamu kesiminde çalışan hekimlerin ve hekim dışı sağlık personelinin ücretleri düşülmektedir. Sağlık emekçilerinin gelirleri artacak, ama başka başka yollarla çok büyük gelirler elde eden bir kısım hekimin gelirleri azalacaktır. İkincisi kamu kesiminde çalışan hekim, kamu hastanesinin geçildi olanaklarını, yasal yollarla kullanamayacaktır.

Bunların yanında yasanın bir de "getirmedikleri"nden söz etmek gerek. Bu konu üzerinde pek fazla durulmuyor. Oysa, bu yasa ve bu yasayı hazırlayan kişiler, sağlığı bir ticari mal olarak alıp satılmasına karşı değiller. Karşı olabilecek ilk yapacakları şey, büyük sağlık kuruluşlarını, özel hastaneleri, ilaç tedariklerini devletheştirmek olurdu. Ama, şimdiki bakanlık müsteşarı, Ankara Tabip Odası'nda yapılan bir toplantıda söylediğine göre, özel hastaneleri Anayasaya aykırı bulmuyor. Tersine, özel hastanelerin kapatılmasının, özel girişim özgürlüğünü zedeleyeceğinden, Anayasa'ya aykırı olacağı görüşünü benimsiyor. Bu durumda çıkacak yasanın işlevi de, olsa olsa kamu kesiminin özel kesimle rekabete girmesi, hekimlere özel kesimde kazandığından daha fazla para vererek onu çekmeye çalışması olacaktır. Çıkarılan yasa da bu amaca yöneliktir, ama çok kazanan hekimlerden gelen tepkilerle bakılırsa, bu yarımadada pek de özendirci olamamıştır. Sağlık ticareti piyasasına kamu kesiminin yetişebilmesine de zaten olanak yoktur. Bu yasanın sonuçlarından birisi olarak, kamu görevlilerinden bütünüyle ayrılan hekimlerin ellerindeki sermayeleri birleştirerek büyük özel işletmeler kurmaları beklenbilir. Böylece, sağlık alanındaki sermaye birikimi hızlanacaktır.

Şimdiki ortamda, yasanın olumlu noktaları üzerinde de durmak gerekiyor. Bu noktaları iki grupta özetlenebilir:

1. Sağlık emekçilerinin ekonomik-demokratik hakları: Getirilen tam-gün öde-

SAGLIK HIZMETI BİR TICARI MAL OLMAKTAN ÇIKARILMALI, BAŞTA ÖZEL HASTANELER VE İLAÇ TEKELLERİ OLMAK ÜZERE ÖZEL SAGLIK İŞLETMELERİ, SAGLIK TİCARETHANELERİ KAPATILMALIDIR. SAGLIK ALANINDA ATILMASI GEREKEN ADIMLARI SAVUNMAK, GERÇEKLEŞTİRİLMELERİ İÇİN MÜCADELE ETMEK BÜTÜN İLERİCİ, DEMOKRAT VE SOSYALİSTLERİN EN BAŞTA GELEN ÖDEVLERİNDİR.

neği, sağlık emekçilerinin gelirlerinde yeterli olması da bir yükselme sağlayacak. Yoksunluk ödeneği, nöbet ödeneği gibi öteki ücret artışlarının da biran önce yönetmeliklerinin çıkartılması gerekmektedir. Nöbet için ücret verilmesi ilkesi, üniversite hastanelerinde nöbetlerin angarya olmaktan çıkardığını da sağlayabilir. Ancak bütün bunların sağlık biçimde uygulanabilmesi, yine demokratik toplumsal muhalefetin gücüyle gerçekleşecek. Daha yasanın dumanı tüterken gelişen olaylar, hükümetin, bu yasaya gelen ücret artışlarını elinden geldiğince düşük tutmaya uğraştığını gösteriyor. Herhalde bu tutum da "toplumsal anlaşma"nın hayata geçirilisinin bir bölümü olmalı. SSBY'nin yeni yayınlanan genelgesinde, ödeneklerin hesaplanacağı en yüksek devlet memuru maaşının göstergesi, önceden açıklandığı gibi 1000 + 600 değil, 1000 + 200 olarak gösterilmiş. Yine bu genelgede tam-gün ödeneklerinin maaşla birlikte vergilendirileceğinden sözünülmüş. Bu örnekler, yasanın getirdiği bir çok hakkı alabilmek için çabaların sürdürülmesinin ne denli gerekli olduğunu kanıtlamaktadır.

2. Sağlık hizmetine devletin katkısı: Bu yasa uygulandığında devletin sağlık hizmetine ayırdığı parada artış olacak. Sağlık piyasasında devletin etkinliği yükselinecek. Sadece personel ücretlerinin yükselmesi olarak olsa bile, sağlık için genel bütçeden ayrılan para artacak. Sonuçta halka sağlık hizmeti gitmesi için

ayrılan kamu giderleri artmış olacak. Belki halkın sağlık için cebinden ödediği paranın da azalması beklenbilir. Ancak burada, zamanın ortaya çıkarabileceği bir olumsuz gelişmeye dikkat çekmek gerekiyor: Hükümet, bu yasanın getirdiği giderleri karşılamaya çalışıyor söyleyerek halktan sağlık hizmeti için para toplamaya kalkabilir.

Bu konuda düşünülen yeni formülün ne olduğu da az çok açıktır. Tam-Gün Yasası ile ilgili olarak 22 Haziran günü Ankara Tıp Fakültesi'nde yapılan toplantıda konuşan bakan ve müsteşar, Tam-Gün Yasası'nın ardından üç yeni yasa daha hazırlandığı haberi verdiler. Bu üç yasadın birisi de Ulusal Sağlık Hizmeti Kanunu adını taşıyacak ve açıklandığına göre, "verebilecek kadar parayı olandan prim alınacak". Elbette yine her zamanki gibi, "veremeyecek durumda olanın primini devlet ödeyecek".

Böyle bir sağlık primi ile birlikte nelerin gelebileceğini anlamak için falcılığı gerek yok. Herksten almayı yönelik bir "prim", aslında bir "vergî"dir, bir sağlık vergisi. Devlet, vereceği hizmet için para alacak, üstelik faturayı peşin kesecektir. Acaba bu yük kimlerin omuzlarında olacak? Olsa olsa şunda gelir vergisinin yükünü çelen kesimlerin, yani geliri belli olan, primi kaynaktan kesilebilecek durumdaki işçilerin, memurların. Sağlık hizmeti veren kuruluşların yerlerinde ve sağlık hizmeti örgütünde köklü bir değişiklik olmayacağı için de, hizmetten yine yararlanacakları, ama masraflı bütün emekçi kesimlerden alınacak. Devletin herkese sağlık hizmeti sağlama görevi, yurttaşlardan para toplayıp sağlık kuruluşlarına dağıtmaya dönüşecek. Üstelik şunda memurların ayrıca ücret ödemediği yararlandıkları bir hakları için şimdi para vermeleri istenecek, işçilerin ödedikleri primler de muhtemelen arttırılacak.

GÖREV BİZLERE DOŞUYOR

Sağlık alanında atılması gereken adımların savunmak, gerçekleştirilmelerini sağlamak, bütün ilerici, demokrat, sosyalist kişilere düşen bir görev oluyor. Herşeyden önce, temel ilke olarak "herkesin gereksinimine göre, erişilebilecek en yüksek düzeyde sağlık bakımından yararlanmasını sağlamak" amacı benimsenmelidir.

Sağlık emekçilerinin ekonomik-demokratik hakları genişletilmelidir. Bütün çalışanlara ve bu arada sağlık emekçilerine, grevli toplu sözleşmeli sendika hakları verilmelidir. Tam-Gün Yasasının hükümleri, sağlık emekçilerinin haklarını arttıracak yönde uygulanmalı; örneğin ödeneklere ölçü olan en yüksek devlet memuru maaşı göstergesi 1000 + 600 olarak alınmalı, yeni yasanın getirdiği ödenekler maaşın artırı verilmelidir, ilgili yönetmelikler biran önce çıkarılmalıdır.

Halka götürülen sağlık hizmetinin gideri tianıyla genel bütçeden karşılanmalıdır. Halktan, sağlık hizmeti için ayrı bir prim ya da vergi toplama düşüncesinden kesinlikle vazgeçilmelidir.

Sağlık hizmeti bir ticari mal olmaktan çıkarılmalı, başta özel hastaneler ve ilaç tekelileri olmak üzere özel sağlık işletmeleri, sağlık ticarethaneleri kapatılmalıdır.

YURUYUŞ OKURLARINDAN

Rize'de cadı kazandı

Geçenlerde Rize Eğitim Enstitüsü Millî Eğitim Bakanlığı tarafından kapatıldı. Bakanlığın kapatma yazısında bir gerekçe bulunmadığı dikkati çekiyor. Anlaşılıyor ki Rize Eğitim Enstitüsü'nün kapatılma gerekçe olarak bundan yirmi gün kadar önce Rize'de yapılan raizmiting gösteriliyor. Oysa miting son derece düzenli ve disiplinli olarak yapılmış ve mitingde hiçbir olay da çıkmamıştı. Oteyandan Rize Eğitim Enstitüsü'nde şimdiki kadar herhangi bir çatışma da olmamıştı. Eğitim ötesi eğitim enstitülerinde de pek rastlanmayan biçimde düzenli olarak sürdürülmüşü Geçen yıllar süreli olarak okulda olay çıkaran faaliyetler artık okulda baranıyorlar ve olay çıkaramıyorlardı.

Akla hemen okulu neden kapatıldığı sorusu geliyor. Ve bu sorunun yanıtını Bakanlığın yazısında bulmanın da olanaklı yok. Üstelik okulun açılması için de ne beklediği bilinmiyor. Bakanlığın kapatma kararının hemen ardından Rize'ye gelen müfettişler soruşturmayla başladılar. Ancak müfettişlerin soruş-

turmayla ilgili olarak bazı öğretmenlerin dışında eğitimle hiçbir ilişkisi olmayan kişi ve kuruluşlarla görüşme yaptıkları ve bilgi alırları gözden kaçmadı. O kadar ki müfettişler 2500'e yakın öğrenci içinden tek bir kişi bile görüşme yapma şerefi duymadılar. Müfettişlerin aradıkları Rize'ye gelen bazı parlamenterlerin, yandaşları konuşmalarından anladıkları kadıyla okulun açılması için bağta Enstitü Müdürü olmak üzere bazı öğretmenlerin görüşden alınması beklenmektedir. Bunun da CHP için bir hesaplaşma olduğu söylenmekte. Bugüne kadar demokrat niteliği ile tanınan Enstitü Müdürü Şinasi Eskiçova'nın Enstitü Müdürü olmanın hayli zor olduğu bir dönemde görevini başarıyla sürdürdüğü de biliniyor.

Rize Eğitim Enstitüsü'nün bir an önce açılması ve bugüne kadar sürdürülen eğitimin bundan sonra da kesintiye uğratılmaması gerekmektedir. Öğrencilerin ve velilerin talebi budur.

RİZE'DEN
FUAT KUTLU

HÜKÜMET TEKEL EKONOMİK PROGRA

GALİP TEKİN

"GERÇEKTEN YENİ VE SORUNLARA KOKLU, KALICI ÇÖZÜMLER GETİREN BİR POLİTİKA İZLENEBİLİR Mİ? BİR ŞARTLA İZLENEBİLİR: TÜRKİYE'Yİ EMPERYALİST-KAPİTALİST DÜNYA İLİŞKİLERİ AĞININ GİDEREK DIŞINA ÇIKARACAK, DEMOKRATİKLEŞME SÖRECİNİN EKONOMİK TEMELLERİNİ OLUŞTURACAK VE GELİŞTİRECEK BİR POLİTİKA İZLEMELİ ŞARTIYLA. OYSA NE YENİ HÜKÜMET NE ONUN BÜYÜK KANADI CHP BUNU BAŞARACAK, HATTA İSTEYECEK NİTELİKTE DEĞİLDİR. BOYLE OLUNCA DA, YAPILAN VE YAPILMAYAN HER ŞEY BAĞIMLI GERİ KAPİTALİST SİSTEMİN KENDİ MANTIGI İÇİNDE VE SON ÇÖZÜMLEMEDE. İÇ VE DIŞ BÜYÜK SERMAYENİN, TEKELCİNİN İSTEK VE BASKILARI DOĞRULTUSUNDA OLACAKTIR."

B. Boran, TİP VI. İI Temsilcileri Toplantısı
Açış konuşmasından

Geçtiğimiz yıl içinde bir yandan ekonomik bunalımın giderek daha dayanılmaz boyutlara ulaşması, diğer yandan faşizme tirmanma politikasının keskinleştiği sınıfsal, toplumsal ve politik çelişkilerin ekonomik bunalımın etkilerini daha da ağırlaştırması, tekelci büyük burjuvaziye politik düzeyde yeni çözümler aramaya itti. Daha açığı, tekelci burjuvazi, sözkonusu kutuplaşmayı yumuşatacak; ekonomik ve demokratik talepleri için mücadele eden işçi sınıfına ve emekçi kitlelere yüklenmek istenen yeni yükleri haklı gösterebilecek; toplumun temel sınıfsal güçlerinin desteğine dayalı bir görünüm arkasında dış ilişkilerdeki bunalımı çözmeye girişebilecek bir hükümet biçimi aramak zorunda kaldı. İşte CHP - Bağımsızlar hükümeti böyle bir ortamda ve belirtilen işlevleri yeri-

ne getirmek üzere kuruldu. Hükümetin ilk altı aylık uygulamaları, işlevinin bu niteliğini hiçbir yanılgıya meydan vermeyecek biçimde açık ve seçik olarak sergiledi.

TEKELCİ BURJUVAZİ NE İSTİYORDU?

Bugünkü hükümetin tekelci burjuvazinin programını uyguladığını görmek için hükümetin kurulduğu günlerde yayınlanan bir raporu anımsamakta yarar var. "1978 Yılına Giren Türk Ekonomisi" adını taşıyan rapor, 20 Ocak 1978'de, tekelci sermayenin örgütü TOSİAD tarafından yayınlandı. Bu raporda sıralanan istekler şöyle özetlenebilir:

- 1) Dövizle "gerçek değer fiyatı" ödenmeli, başka bir deyişle devalüasyon yapılmalı;
- 2) Mevduat faiz oranları yükseltilmeli;
- 3) Kamu kesiminin Merkez Bankası kaynaklarından finansmanı azaltılmalı;
- 4) İhracata yönelik sanayileşmeyi hızlandırmak amacıyla özendirme (teşvik) uygulaması genişletilmeli ve en önemlisi,
- 5) "Hükümet herhangi bir yana ağırlığını koymadan, tam bir tarafsızlık içinde işçi-işveren ilişkilerinin düzelmesine yardımcı olmalı, iş barışının sürekliliği için kanunlar çerçevesinde, tam bir tarafsızlık içinde kamuya düşen görev ve sorumlulukları tam ve zamanında yerine getirmelidir."

Böylece, tekelci büyük burjuvazi yeni hükümetin programını çizmiş oluyordu. Bu programın önemli bir özelliği uluslararası sermaye kuruluşlarının istekleri ile tam bir uyum içinde olmasıdır. Örneğin, bunlardan Dünya Bankası, ihracata dönük sanayileşmeyi, devalüasyon gereğini ve "maliyet ve ücret artışlarının sınırlandırılması zorunluluğunu" vurguluyordu. Uluslararası Para Fonu ise, sıralanan bu isteklere, yatırımların

kısıtlanmasını ve emisyon hacminin daraltılmasını ediyordu. Açık olan, hükümetin "iç ve dış sermaye çevrelerinin istek ve çıkarları doğrultusunda" bir ekonomik politika izleyeceği ve büyük burjuvazi adına "kestaneleri ateşten çekme" görevini üstlenmiş olduğu idi.

HÜKÜMET NE YAPIYOR?

Geçtiğimiz altı aylık dönemde hükümet canla başla bu görevi yerine getirmeye çalıştı. Faiz oranlarının artırılmasıyla başlayan ekonomik önlemler dizisi, Türk Lirasının değerinin ortalama yüzde 25 oranında düşürülmesi ile sürdürüldü. Bir yandan da, vadesi gelen dış borçların ertelenmesi ve yeni dış borçlar alınması için "yeşil ışık" yakması gereken Uluslararası Para Fonu ile görüşmeler yürütüldü. Bu kuruma yapılan anlaşma, temelde yerli ve yabancı tekelci sermayenin isteklerini, ekonomik programını yansıtan bir "istikrar önlemleri paketi" içeriyordu. Sözkonusu belge bu niteliğiyle, bir yandan, emperyalizmin Türkiye üzerindeki denetiminin ulaştığı boyutları sergiliyordu, diğer yandan ise hükümetin tekelci burjuvaziye teslimiyetini vurguluyordu.

Burjuvazinin isteklerine uygun olarak kamu yatırımlarını yavaşlatan hükümet, Merkez Bankası kredilerinin artış hızını da düşürdü. 1977'nin ilk altı ayında yüzde 41'lik bir artış gösteren Merkez Bankası kredileri 1978'in aynı döneminde yüzde 13 arttı. 1977'nin ilk altı ayında yüzde 65 artan "hazineye kısa vadeli Merkez Bankası avansının" bu yılın aynı döneminde yüzde 5 artmış olması, "kamu harcamalarının finansmanında Merkez Bankası kaynaklarına daha az başvurulması" yolundaki TOSİAD önerisinin ne denli kabul gördüğünü göstermektedir. 1977'nin ilk yarısında, bankacılık kesimine açılan Merkez Bankası kredilerinin % 3,4 artmasına karşılık, bu artışın 1978'in aynı döneminde yüzde 7'ye fırlaması ve bankakredilerinin 1978'de, bir önceki yıldaki artış hızını sürdürmesi de kredi kaynaklarının nasıl özel kesim lehine genişletildiğini kanıtlamaktadır. Ancak, özel kesimin para ve kredi darlığından yakınmayı sürdürmesinden, bu gelişmeler bile yeterli bulmadıkları anlaşılıyor. Temmuz ayı içinde Ankara'ya gelen Uluslararası Para Fonu heyetinin para politikası uygulamalarını "olumlu" bulması, hükümetin yeterli olması bile "doğru" yolda olduğunu en iyi kanıtını oluşturuyor. İşin ilginç yanı, tüm bu gelişmelerin Maliye Bakanı tarafından, "artık bol para döneminin kapandığını" söylediği konuşmasında açıklanmış olması.

Mart ayında devalüasyon yapıldığında, bunun ithalat üzerinde fazla bir etkisi olmayacağı biliniyordu. Çünkü Türkiye sanayiye gerek girerler ve gerek makine-teçhizat açısından dışa bağımlı. Sanayi üretiminin sürdürülmesi, bugünkü koşullar altında, her yıl giderek artan ithalatı gerektiriyor. Bu nedenle, döviz kuru ile oynayarak ithalatı kısma olanağı yok. 1978'in ilk altı ayında ithalatta görülen gerileme, tıpkı geçen yıl olduğu gibi, ödeme güçlüğü nedeniyle ithalatın fiilen kısılmamasından doğuyor. Hükümetin dış ödeme olanakları konusunda sağladığı gelişme genellikle borçların ertelenmesinden öteye gitmiyor. Başka bir deyişle, "taze para akışı" çok yavaş gidiyor. İthalatın finanse edilememesi doğal olarak gerilemesine yol açıyor.

UYANAN İŞÇİLER

"Taze para akışının" yavaş gitmesinin bir nedeni

Koç ailesini ve yabancı tekelcilerin temsilcilerini hoşnut kılmak için emekçilere daha hangi vaatler vaat edilecek?

LCİ SERMAYENİN AMİNİ UYGULUYOR

**BURJUAZİNİN SORUNLARINI ÇÖZMEYİ ÜST-
LENEN BİR HÜKÜMETİN KARŞILAŞACAĞI ÇÖ-
ZÜMSÜZLÜKLER TÜRKİYE'NİN DEĞİL BURJU-
VAZİNİN ÇIKMAZIDIR. BU NEDENLE İÇİNDE
BULUNDUĞUMUZ ORTAM, İŞÇİ SINIFININ VE
EMEKLİ KİTLELERİN ÇÖZÜMÜ EMPERYA-
LIST-KAPİTALİST DÜNYA İLİŞKİLERİ AĞININ
DIŞINA ÇIKMAKTAN GEÇTİĞİNİ KESİN BİR Bİ-
ÇİMDE ORTAYA KOYMALARINI ZORUNLU KI-
LIYOR.**

de, beklenenin aksine, işçi döviz girişlerinin geçen yılki düzeyinin bile altında kalması. Örneğin 1977'nin ilk beş ayında 356 milyon dolar olan işçi dövizleri, bu yılın aynı döneminde 267 milyon dolara düşmüştü. Bu nedenle, daha önceleri 1978'de 1,3 milyar dolara ulaşması beklenen işçi dövizlerinin 500 milyon eksikliğiyle 830 milyon dolar düzeyinde kalacağı kestiriliyor. Oysa, CHP'nin iktidara geçmesiyle bu akımın hızlanacağı sanılıyordu. Ancak olaylar, yurt dışındaki işçilerin bugünkü hükümetin niteliği konusunda sanıldığı gibi yanılgıya düşmediklerini ve burjuvazinin programının finansmanına katkıda bulunmak istemediklerini gösterdi. İşçi sınıfını sürekli olarak yanıltabileceklerini düşünenlerin bundan ders alması gerek.

"DOŞÖNÖLMİYEN İHRAÇ KOLAYLIKLARI"

Benzer bir başarısızlık ihracat alanında görüldü. Devalüasyonun Türkiye'nin ihracatında önemli bir artışa yol açacağını bekleyenler bir düş kırıklığına uğradılar. 1978'in ilk altı ayında ihracat yüzde 25'lik devalüasyona karşın, 1977'nin aynı dönemine oranla 80 milyon dolarlık bir artışla 964 milyon dolar düzeyinde kaldı. (1976'da bu rakam 1,2 milyar dolar idi.) Burada, tekeli sermayenin bir diğer isteği gündeme geldi ve sermaye basınının en büyük tirajlısının deyimiyle, "hükümet, sanayicilere düşünmedikleri ihracat kolaylıkları sağladı." Bu kararlarla bir yandan ihracat-
ta vergi iadesi oranları yükseltirken, öte yandan da ihracat yapan sanayicilere, kazandıkları dövizin bir bölümünü kendilerinin ve yan sanayi kuruluşlarının ithalatını karşılamak için kullanmak olanağı tanıdı. Yine aynı kararlarla, ihracatçıya kur garantisi verilir-

ken, ihracat gelirlerinin ithalat kredilerini ödemede kullanılması yolu açıldı ve sanayicilerin yakındıkları "bürokratik engeller"nin bir bölümü de kaldırıldı. Böylece, bir yandan CHP'nin muhalefette iken karşı çıktığı özendirme sisteminin genişletme yoluna gidilirken, öte yandan da devlet, döviz gelirlerinin bir bölümü üzerindeki denetim ve kullanım yetkisini büyük burjuvazie terk etmiş oldu. Uluslararası Para Fonu heyetinin de "olumlu ve yararlı" bulunduğu bu önlemleri, sanayiciler "bir başlangıç" olarak nitelendirip, ihracat karşılığı getirilen dövizlerin daha büyük bir bölümünün sanayiye tahsisini istiyorlar.

"TOPLUMSAL ANLAŞMA"

Burjuvazinin çok önem verdiği, "çalışma barışı"nı kurma, "ücretleri disiplin altına alma" isteğinin gerçekleştirilmesi yolunda önemli bir adım, hükümet ile Türk-İş arasında imzalanan "Toplumsal Anlaşma" ile atıldı. Bu anlaşmayla, "ekonomik sendikacılık" anlayışının, hem de hükümet eliyle aşılacak (!) "politik sendikacılık" anlayışının başlatıldığı, ya da bu anlaşmanın "faşizme karşı emeğe dayalı bir demokrasi cephesi oluşturmanın ilk adımı" olduğu gibi, en hafif deyimle "dramatik ve abartmalı" değerlendirmeler yapıldı. Ancak, ne bu değerlendirmelerin ne de anlaşma metninde yeralan ve yapılacak söylenen, işçiler lehine yeni düzenlemelerin örtelmediği bir gerçek var: Bu anlaşma "sermayeye yeni kar olanakları yaratmak amacıyla işçi ücretlerinin artışlarının kısıtlanması" yolunda atılmış önemli bir adımı oluşturmuyor.

Bunun en iyi kanıtlarından birisi, bu yıl kamu kesiminde yapılacak toplu sözleşmelerde ücret artışlarının işçilerin 1976'daki gerçek ücret düzeyini, satınalma gücünü koruyacak biçimde saptanacak olmasıdır. Sosyal-İş Genel Başkanı Özcan Kesgeç'in de belirttiği gibi, "bu zam iki yıl içinde dağıtılarak gerçekleştirileceğinden, 1978 ücret artışlarıyla işçiler 1976 satınalma düzeyine bile erişmemiş olacaklardır. Kaldı ki, cari yıllar içinde fiyat artışları da hesaba katılır ise, 1976 satınalma düzeyinin de çok altına düşmüş olacaktır." (Yürüyüş, 1 Ağustos 1978, Sayı 173, s. 8). Anlaşmanın bir diğer olumsuz yanı, "fiyat artışlarının kökeninde ücret artışlarının yattığı" yolundaki sermaye tezinin, en azından örtülü biçimde kabul edildi-

ği bir belge olmasıdır. Ecevit'in, 1977'nin kârların arttığı ve gerçek ücretin düştüğü bir yıl olmasına karşın, kendi deyimiyle "sorumsuz" ücret artışlarına karşı çıktığını ve "siyasi hayatına malolsa bile bu karşı çıkıma mayı sürdüreceğini" söylediğini anımsayanlar için bu durum hiç de şaşırtıcı değil.

SORUNLARIN NEDENİ SANAYİNİN YAPISI

Buraya kadar değinilen gelişmeler, bugünkü hükümetin, tekeli büyük burjuvazinin karşılaştığı sorunları çözmek için onun programını uygulamaya çalıştığını açık seçik sergiliyor. Bu sorunların başında, sanayiye dışa bağımlı yapısı geliyor. Dış ödeme güçlükleri, büyük ölçüde dış girdiyi gerektiren sanayi üretiminin yavaşlaması sonucunu doğuruyor. İstanbul Sanayi Odasında yapılan bir araştırmaya göre, kimya, metal, imadeni eşya ve otomotiv gibi büyük ölçüde ithal girdi kullanan sektörlerde kapasite kullanım oranının 1977 içinde yüzde 50'nin altına düşmüş olması da bunu gösteriyor. Nitekim, aynı araştırmada, ithal hammadde yetersizliğinin düşük kapasite kullanım oranı üzerindeki etkisi, yurtiçi girdilere dayalı gıda, ağaç ürünleri gibi sektörlerde yüzde 10 dolayında iken, yukarıda sayılan sektörlerde yüzde 50 dolayına çıkıyor. (Milliyet, 2 Ağustos 1978, s. 11) Dış ödeme sorununa verilen önemin nedeni burada yatıyor.

Burjuvazinin hükümetten çözüm beklediği bir diğer sorun dayanıklı tüketim malları ile ilgili. Bu sektörler önemli bir pazar sorunu ile karşı karşıyalar. Başka bir deyişle, ürettikleri dayanıklı tüketim mallarının artan bir oranda ihracat etmek zorundalar. Bunun için de herşeyden önce dış piyasalarda rekabet edebilmeleri gerekir. İthal girdilere dayalı bu kesimlerin rekabet olanakları yok denecek kadar az. Bu nedenle, buzdolabı, çamaşır makinası, elektrik süpürgesi, elektrikli çila makinası ve otomotiv sanayii ürünlerinin ihracatı en yüksek vergi iadesinden yararlanırlıdır. Bu malların dış piyasalardaki rekabet gücünü arttırmmanın bir diğer yolu ise işgücünü ucuzlatmak. Emekçilerin yoğun bir biçimde kullandıkları tarımsal ürünlerin fiyatlarını baskı altında tutmak, işgücünü ucuzlatmada kullanılan araçlardan birini oluşturmuyor. Bu, düşük taban fiyatları politikasının altında yatan önemli bir neden. İşgücünü ucuzlatmanın bir diğer yolu ise ücret artışlarının sınırlandırılması oluyor. Toplumsal Anlaşma'da bu amaca yönelik. 1978'in ilk altı ayında İstanbul'da toptan eşya fiyatları yüzde 29 artmışken, gerçek işçi ücretlerini 1976 düzeyinde tutmaya çalışmanın anlamı bu.

SONUÇ

Son altı ayın gelişmelerinin incelenmesinden çıkan en önemli sonuç, CHP ağırlıklı bu hükümetin iç ve dış büyük sermayenin, tekelinin istek ve baskıları doğrultusunda bir ekonomik politika izlemekte olduğudur. Bu açıdan ele alındığında, burjuvazinin sorunlarını çözmeyi üstlenen bir hükümetin karşılaştığı çözümsüzlüklerin, çıkmazların, Türkiye'nin değil burjuvazinin çıkmazı, çözümsüzlüğü olduğu açıktır. Bu nedenledir ki, içinde bulunduğumuz ortam, işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin, kendilerinden istenecek fedakârlıklara ve sırtlarına yüklenecek yüklerle katlanmayacaklarını ve çözümün emperyalist kapitalist dünya ilişkileri ağıının dışına çıkmaktan geçtiğini, açık ve kesin bir biçimde ortaya koymalarını zorunlu kılıyor. "Faşizme karşı emeğe dayalı bir demokrasi cephesi" oluşturmanın yolu buradan geçiyor.

KİTLE ÖRGÜTLERİNDE FARKLI SİYASİ GÖRÜŞE SAHİP OLANLARIN ORTAK ÇALIŞMALAR YÜRÜTMESİ SIK SIK GÖRÜLEN BİR OLĞUDUR. ORTAK ÇALIŞMALARIN DEMOKRATİK GÜÇLER İÇİN YARAR SAĞLAMASI İÇİN BELİRLİ İLKELER TEMELİNE OTURTULMUŞ OLMASI VAZGEÇİLMEZ BİR KOŞULDUR.

KİTLE ÖRGÜTLERİNDE TIKANIKLIK AŞILACAK

N. KEMAL DÖLENEKEN

Ülkemizde kargaşa ve netleşme atbası gidiyor. Her sorun, her tikanıklık, çözümü de içinde taşıyor. Darboğazları aşmak için gerekli olan ipuçları bizat sorunun içinde yatıyor. Kitle örgütlerinin de bir çıkmazda olduğundan çokça söz edildiği bir dönemden geçiyoruz. Geniş kesimlere açılmama, özellikle de eylemsizlik ve iç sorunlara yönelme, somut adımlar atamama konuları, hemen hemen tüm kitle örgütlerinde belli başlı açmazlar.

Birçok noktada içiçe geçen, çıkışın durumlar göstermesine karşın, sendikalarda ortaya çıkan olayları bir yana koyarak, yazımızda diğer kitle örgütlerindeki tikanıklığın nedenleri ve aşılması için yolları üzerinde dunnaya çalışacağız.

İÇE KAPANMA

Son dönemlerde birçok örgüt dışı yönelik faaliyetlerden çok, iç sorunlarla boğuşarak geçiriyor günlerini. Bunun en önemli nedeni, kitle örgütlerinde tek amaç haline getirilen ve her ne pahasına olursa olsun sürdürülen yönetimi ele geçirme çabasıdır. Bu sorun öylesi boyutlara varmıştır ki, yönetimi ele geçirmek, ya da elde tutmak için örgütün tahrip edilmesi bile göze alınmaktadır. Bu anlayışın sonucu da tasfiyeciliğe çanak tutma ve tasfiyeciliği öne çıkarmaktır.

TOB-DE'de olanlar bu anlamda çok öğreticidir. Daha önceki genel kurul'da 'en zayıf ekip' olduğu gerekçesiyle kendi dışından bile destek gören bugünkü yönetim, örgüt içinde ayrı baş çekmek anlamında gerekli malzemeyi sağlayınları açtığı yoldan hızla bir tasfiyeciliğe girmiş, yılan hikayesine dönen şube kongrelerindeki tartışmalar, diğer kitle örgütlerine bile yansımıştır.

Salt yönetimi ele geçirmeyi amaçlama ve sonucunda ortaya çıkan gelişmeler her şeyden önce örgüt içi güven ortamını ortadan kaldırmakta ve bu durum giderek örgüt dışına yansarak örgüte olan güven yokolmaktadır. Bu gelişmeler ortaya çıktığı örgütte sınırlı kalmamakta, giderek diğer örgütlerin içine de

güvensizlik tohumları saçmaktadır. Böylece, örgüt içindeki en doğal, yaşamsal kararların bile hayata geçirilmesinde güvensizliğin getirdiği bir tikanıklık belirmektedir. Her girişimin şüphyle karşılandığı, ardında siyasi çıkar hesapları arandığı bir ortamda ise, örgütlerin olağan işleyişli olanaksızlaşmakta, iç sorunlar biyianekte, dışa dönük kararların alınması ve yaşama geçirilmesi bir dizi engelle karşılaşmaktadır.

Örgütün içte ve dışta inanırılığını yeniden sağlamak, güven duygularını pekiştirmek kuşkusuz pratik içinde gelişebilir. Ancak unutulmamalıdır ki, böyle bir ortamı oluşturmada kaybedecek zaman yoktur. Dar grupçuluk, kariyerizm gibi hastalıkları aşip ortak noktalara hızla varamadığımız sürece, kaybedeceğimiz zamanın telafisi olanaksız bazı oluşumlara yol açabileceğini gözden uzak tutamayız.

Hele yanlış eğilimleri köriklevici, ayrılıkçı pekiştirici tavırlara girerek, bu tavrın sahiplerine de çok pahalıya patlayabilir. Örneğin TUM-DE ve TÜTED'in kongrelerinde yönetimi almayan grupların savurduğu ayrı örgütlenme tehditleri ve bunun belli yansımaları bulabilmesi herkesin üzerinde uzun uzun düşünmesi gereken konulardır.

'KESKİNLİK' ADINA EYLEMSİZLİK

Son dönemlerde eylemsizliğin en önemli nedenlerinden biri de keskinlik adına eylemleri önleme şekline ortaya çıktı. 1978 yılı başlarında yapılması gereken merkezî miting'den başlayarak birçok eylem grupçu tavırlarla engellendi. Nitekim son günlerde bu durum iyice kabul edilmiş, bir veri olarak ele alınır oldu. Demokratik güçlerin ortaklaşa kitlesel eylemler düzenleyemeyeceği noktasına vardı anlayışlar. Neden böyle oldu? Neden faşizme, emperyalizme, şovenizme, her türlü gericiğe karşı olduğumuz söyleyenlerin bir kısmı kitle eylemlerine şu ya da bu nedenle set çektiler?

Bunun iki nedeni var: Birincisi CHP ağırlıklı iktidara bel bağlayanlar. sosya-

lizm mücadelesinde onun icazetine sığınanlar eylemleri özellikle engelleme yolunu seçtiler. Bazen açıkça koşulların değiştiğini söyleyerek, bazen keskinlik adına ileri sürülenlere katılarak kendi açılardan 'başarıya ulaştılar'.

İkinci ise siyasi gelişme olanaklarını ancak kitle örgütlerinin düzenlediği eylemlerde yapacakları ajitasyon ve propaganda çalışmasına bağlayanların tavrı.

Daha önce de belirttiğimiz gibi bu iki anlayışı belli noktalarda çakışarak sürdürdüler engellemelerini. İkinci sav eylem sırasında her kitle örgütünün 'özgün' yani 'siyasi' sloganlarını 'özgürce' ortaya koymasını talep ediyordu. Kitle örgütlerini siyasi sloganlara mahkum etmek ve eylemi bir festival haline getirmek anlamına gelen bu anlayışın mao-cuların bugüne değin savundukları, 'eylemde birlik, ajitasyonda serbestlik' sözde ilkesi olduğunu kör gözlerin bile görmemesi olanaksız. Ortak hedefler doğrultusunda, önceden eşit haklarla belirlenmiş ortak slogan ve taleplerle ortak eylem anlayışını savunan Türkiye İşçi Partileri bu ilkeyi tek başlarına savunmak durumunda kaldılar. "Yaşasın UDC", "Tek Yol Devrim", "Halklara Özgürlük" diyebilmek için, Kahrolsun Faşizm, Faşizme Geçit Yok demeyenlerin, faşizme karşı keskin laflar edip eylemleri engelleyenlerin yarattığı dramdır bu.

Bu dramın bir trajediye dönüşmemesinin güvencesini bilimsel sosyalistler, oluşturuyor. Faşizme karşıyım diyen, demokrasiyi savunan tüm güçleri, tüm örgütleri, faşizme karşı oluşan birlik noktaları ön plana çıkarılarak bir araya getirilerek, ortak davranışa ve ortak mücadeleyle ikna etmekten başka almamız yok.

SİYASİ İTTİFAK MI, DEMOKRATİK İŞBİRLİĞİ Mİ?

Gerek örgüt içi, gerekse örgütlerarası çalışmalarda yanlış anlamalara ve doğal olarak da tikanıklıklara yol açan bir başka nokta da ortak çalışmaların algılanmasına ilişkindir. Örgütlerarası çalışmalarda bir yandan siyasi hareketle ortak bir tavrı içerisinde girmenin, giderek daha kalıcı ve köklü bir ortak çalışmanın,

karşısına çıkılırken, bir yandan da kitle örgütlerini birer siyasi odak olarak kabullenme ve siyasi görüşlerin temsil edildiği bir platform haline getirme yönünde çaba gösteriliyor. Bu anlayış gerçekten samimi olsa çözüm yine de zor değildir. Kitle örgütlerinin yanısıra siyasi partilerin de temsil edildiği bir platform bu anlamda bir çözüm olabilir. Ancak siyasi partileri dışlayarak, kitle örgütlerini birer siyasi temsilcisi gibi algılamak doğal olarak, hem ortak çalışmalarını zorlaştırmakta, hem de kitle örgütlerinin kendi içinde yeni sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Kitle örgütlerinin kendi hedef ve talepleri doğrultusunda bir araya gelmeleri ve mücadele vermeleri doğal, doğal olduğu kadar da zorunludur. Yine aynı şekilde böylesine bir araya geliş siyasi örgütlerin temsilcilerinin katılmasıyla da olanaklıdır. Ancak hem siyasi görüşlerin temsilcilerinin olmayışı, hem de 'siyasi' bir platform yaradığına çalışmış başla başına bir tikanıklık nedenidir.

Örgütlerde gerek yönetimde, gerekse muhalefette farklı siyasi görüşe sahip olanların ortak çalışmalar yürütmesi sık sık görülen bir olgudur. Bu ortak çalışmaların demokratik güçlerin birliği açısından yarar sağlaması da ancak belli ilkeler etrafında oluşturulmasından geçer. Birliğin önemini kavramak, onu yerli yerine oturtmaktan geçiyor. Önemli belirtilmiş, siyasi anlamlar vehmedilmiş birlikler salt bu yaklaşımdan dolayı zarar görürler.

Birliklerin siyasi birlikler olduğunu ileri sürmek ve bundan kalkarak da siyasi görüşlerin bağmazlığı sayıya, örgüt içinde herkesin isteğini yapılabileceği sonucuna varmak örgütlerin iç sorunlarının önemlilerindendir. Örgütleri yaşatmanın, yaygınlaştırmının, saygınlığını artırmının yolu örgütlerin kademelerini tanıtmakla geçiyor. Kendi programı ve hedefleri doğrultusunda kararlar üreten kademelerin kararlarının oluşmasındaki demokratiklik, bu kararların uyulma zorunluluğunun anlaşılmasıyla birlikte geliştirilmelidir durumundadır.

Bu sorunları, tüm küçük hesapları bir yana koyarak aşamamız, tahmin bunun hesabını hepimizden soracağından kuş-kumuz olmasın.

KARİYERİZM VE İHBARCILIK DEV—GENÇ’İ PARÇALADI

HALİM BULUTOĞLU

Dev-Genç içinde uzun zamandır var olan ayrılıklar, son günlerde su yüzüne çıktı. Ayrılıkların su yüzüne çıkışına gözlenen en belirgin gelişme ise Dev-Genç’in feshedilip, yerine Tüm Dev-Genç isimli yeni bir federasyonun kurulması oldu. Yeni federasyonda, eski Dev-Genç içinde bulunan bazı dernekler yer almadılar. Ayrılıkların bu boyutu, taraflar arasında bir "araç, geçit"lerin kullanıldığı çatışmaların meydana gelmesine neden oldu.

Taraflar arasında gerginlik bol bol "yalancılık", "iftirarcılık", "dedikoduculuk" suçlamaları kullanılarak sürüyor.

Küçük burjuva devrimciliğinin etkin olduğu gençlik örgütlenmelerinde bölge ayrılıklarının her zaman meydana gelebileceği çokça yinelenir. Karierizmin, iherbencilik, yaygın bir hastalık olduğu bir yapı içinde örgütsel bütünlüğün olamazacağı, ülkemizde, hiç bir teorik çözümlemeye gerek duyurmayacak netlikte ortaya çıkmış durumdadır. Dev-Genç içindeki ayrılıklar son ve oldukça çarpıcı bir örnek olduğu için, üzerinde belirli boyutlarla durmakta yarar var.

NEDEN YENİ BİR DERNEK?

Tüm Dev-Genç’i kuranlar yeni derneğin kuruluşunun yasal bir gereğini yerine getirmesi amacıyla gerçekleştirildiğini ileri sürüyorlar. Yapılan açıklamalarda Dev-Genç’in tüzüğünün 2 yıldır onaylanmadığı, Dev-Genç’in tüzel yapısını karıştırdığı ve bu yüzden de yeni bir örgüt kurmanın zorunlu olduğu söyleniyor.

Ancak, yeni federasyonun kuruluşunda, eski federasyon içinde yer almış olan bazı derneklerin bulunmaması, yeni federasyonun kuruluşunda asıl amacın farklı olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Nitekim, yeni dernek içinde yer alması olanlar Tüm Dev-Genç’in 3-5 kişisinin bir hibzi olduğunu söylerken, diğer tarafın yeni örgütlenmeye girmekle amacının, bir yasal gereği yerine getirmek çok, bir tasfiyeyi gerçekleştirmek olduğu gözlenmektedir. Tüm Dev-Genç’i kuranlar tarafından ise, "DGDF"nin feshedilerek yerine TDGDF'nin (Tüm Dev-Genç) kurulmasını salt bir tüzük meselesi olarak kavranılmaması gerektiği ve "TDGDF'nin DOGDF'nin hata ve eksikliklerini aşan bir örgütlenme olacağı" söylenmektedir. TDGDF'nin, ideolojik düzey düşüklüğünün, karierizmin ve en önemlisi örgüte güvensizliğin olduğu bir yapı içinde ne kadar "başarılı" olabileceği bir tarafta, yeni derneğin kuruluşu ardındaki amaç böylelikle açıklanmaktadır.

AYRILIKLAR VE SUÇLAMALAR

Ayrılıkların nedenleri iki tarafta da benzer deyimlerle dile getirilmektedir. Deyimler arasında ise "yalancılık", "iftirarcılık", "dedikoduculuk", "birbirinin kuyusunu kazmak", "karierizim" ve "hizipçilik" özellikle ağırlık taşımaktadır. Elbette, ideolojik bütünlüğün olmadığı, bilimsel sosyalizm adına bir sürü saçmalığın yapıldığı bir örgütlenme içinde, ayrılıkların başka deyimlerle ifade edilmesi mümkün olmayacaktır. Bu yüzden ayrılıklar arkasında derinlemesine ideolojik farklılıklar bulmak hem mümkün değildir, hem de gerekli değildir.

Ancak birbirlerine yönelttikleri suçlamaların varlığı boyutlar kendi örgütsel yapıları hakkında belli ipuçlarını vermektedir. Başka bir deyişle göştirgençlik örgütlenmelerinin sosyalistlerce uzun süredir söylenen taçkalığı, örgütsel bütünlüğün var olmayışı ve örgüt disiplini diye bir şey rastlanmayışı iki tarafın da açıklamalarında itiraf edilmektedir. Bu yüzden "itiraf"larında durmakta yarar var.

Tüm Dev-Genç kurucuları tarafından kendi saflarından ayrılanlar, "baştan beri varolduğunu reddetmedikleri sağlıksız unsurlar" olarak adlandırılmaktadır. Baştan beri sağlıksız olduğunu söyledikleri kişilerin ise kendi örgütlerinin en üst organlarında görev alan kişiler olduğu bilinmektedir. Baştan beri sağlıksız olduğu bilinen kişilerle örgütün en üst organında birlikte çalışmak demek, asgari düzeyde de olsa örgütsel ciddiyetini sağlaması demektir. Ancak büyük bir olasılıkla, bu "sağlıksız" durum kendilerini pek rahatsız etmemiştir. Çünkü Dev-Genç in MYK'sını oluşturan kişiler kendi açıklamalarına göre düzenli toplantı yapmamışlar ve karar almamışlardır. Hatta daha da ötesi, 2 yıldır birbirleriyle pek fazla görüşmemiş olacaktı ki, aralarında ideolojik birliğin olup olmadığı konusunda bile kuşkuyla düşmüşlerdir. Konuya ilişkin olarak şöyle denilmektedir: "Yönetim kurulu üyeleri kendi aralarında ideolojik bir birliğin varolduğuna sadece inanç düzeyinde inanarak beraber iş örgütlemeye çalışmışlar. İnançla değil, ideolojik birliğin aralarında ne denli var olduğunu tartışmışlardır. Çünkü MYK üyeleri hiç olmazsa kendi aralarında teorik olarak olsun belli konularda tartışıp birbirlerini iletirici birer dahi bulamamışlardır." ("Bağımsızlık ve Demokrasi Mücadelesinde Dev-Genç'in İki Yılı" broşürü)

BİREYSEL TERÖRİZME GİDEN YOL

Bu "itiraf"lar Dev-Genç'in örgütsel yapısını hiç bir yoruma ve açıklamaya yer bırakmayarak bir netlikte tanımlamaktadır. Aralarında ideolojik birliğin bulunup bulunmadığından kuşku duyulan bir yönetime var olduğu örgütlenmenin, yine birbirlerini suçladıkları gibi, arkadaşlık ilişkilerine dayanan ve "mekki hirsının" ön planda olduğu bir örgütlenme olarak tanımlanması doğal olacaktır. Bu durum yalnızca örgütlenmenin en "üst" organı olan MYK'da gözlenmektedir. Gençlik örgütlenmesinde bir program, perspektifin olmayışı, göştirgençmin tüm ülke çapında örgütsel başıbozukluğuna ortaya çıkmaktadır. Bu başıbozukluk, kolektif çalışmaya ortadan kaldıran, bireysel çıkışları körükleyen ve bu anlamda da burjuvazinin yönlendirmesine açık bir yapıyı da beraberinde getirmektedir. Nitekim böylece gelişmeler göştirgençin eylemlerinde yansımaları bulmuş, açık provokasyon ortamları yaratılmıştır.

Açıklamalarından anlaşıldığı kadarıyla, ayrılıkların temel nedeninin ideolojik

giriş birliğin ve örgütsel bütünlüğün olmadığı yapı içinde barınan "karierizim" ve "mekki hirsı" olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Ancak işin bir başka boyutunun da görülmesi gerekmektedir. Henüz belirlenmemiş birliğin ayrılma grubun, bireysel terörizme daha yakın çözümlemelerde bulunduğu gözlenmektedir. Aynın grup içinde yer alanlar kendilerinin Mahir Çayan'ın savunduğu mücadele biçimlerinin ve devrim anlayışının eksiksiz takibiçisi olduklarını söylemektedirler. Kitle mücadelesini tehlikeli bir biçimde çarpıtmakta, bilimsel sosyalizm tarafından bireysel terörizm olarak saptanan mücadele biçimlerini kitlese mücadele olarak göstermeye çalışmaktadırlar. Şöyle denilmektedir: "Kitle mücadelesi şöyle kavranılmaktadır: Genel olarak en geniş yığınları ifade etmekle birlikte bu kelime özel olarak pek çok durumda ve içinde bulunduğumuz dönemde somut mücadeleye şu veya bu şekilde katılanlar ifade eder." (Aynı broşür) "Somut mücadele" olarak "silahlı propaganda" alınabileceği düşünülürse, kitlese mücadele adına nezelere varılmak istendiği de açıkça ortaya çıkacaktır. Burjuvazinin gün geçtikçe çözümsüzlüğe düştüğü günümüzde böyleli

anlayışların işçi sınıfı hareketine ne denli önemli zararlar verebileceği açık bir provokasyon ortamını doğuracağı açıktır.

Bunun da ötesinde göştirgenç örgütlenmelerde var olan başıbozukluğun dağınlıklığı yarattığı güvensizlik ortamının geniş gençlik kesimlerinde yarattığı ynlgnlık ve ilgisizlik bir başka önemli tahribatı oluşturmaktadır. Bu tahribat özellikle üniversitelerde yaşanmış ve yaşanmaktadır.

Bütün bunlar gözönüne alınarak göştirgençin ideolojik ve örgütsel tahribatlarına karşı etkin mücadele vermek önemli bir görev durumundadır. Göştirgençmin ve şu veya bu aşamada ister "taktik" planda ve ister "stratejik" planda bireysel terörist mücadele biçimlerini çıkar yol olmadığı yaşanan deneylerle ortadadır. Ancak göştirgençin taçka ve başıbozuk bir örgütlenme anlayışına sahip olması ve karierizmin körüklediği ayrılıklara açık olması, etkinliğin kendiliğinden kırılacağı anlamına gelmez. Tüm sınıflar gibi göştirgençin de tahribatlarının önlenmesi, hem ideolojik ve hem de örgütsel planda açmazların ortaya serilmesiyle ve sosyalist örgütlenmenin her alanda gelişip güçlenmesiyle mümkündür.

Olgarşinin yedek lastiği "cop" oldu

ŞANSAL DİKMEN
Giresun'dan bildiriyor

28 Temmuz 1978 Cuma günü Giresun'da tam anlamıyla bir "Kazan Töreni" yaşandı. Fındık taban fiyatını açıklamak için bir açık hava toplantısı düzenleyen Fiskobirlik yönetimi bölgenin CHP militevekillerine "saygılarını" sunduktan sonra sözü Devlet Bakanı Ahmet Şener'e bıraktı.

Konuşması zaman zaman "Fiskobirlik - Patrona yemlik" sloganları ile kesilen Devlet Bakanı, memleketi ikiye, üçe hatta dörde bölmek isteyenlerin bulunduğu, CHP hükümetinin buna müsaade etmeyeceğini ve etmediğini "11 Namuslu adam" sayesinde vatani büyük bir tehlikeden nasıl kurtulduğunu anlattı.

Fındık taban fiyatlarını açıklamak üzere kürsüye çıkan Ticaret Bakanı Teoman Köprülüler CHP'nin ve onun iktidarının ne kadar milliyetçi olduğunu belirtti. Ve buna örnek olarak da Amerikan silah ambargosunun kaldırılmasından, Atina'da Karamanlis'in, Kıbrıs'ta Kıprıyanın Türkiye'de ise Demirel ve Türkiye'nin memnun kalmadığını anlaşıldığını söyleyerek, Amerikan Senatösunun Türkiye ile ilgili karar eleştiriminin "milliyetsizlik" olacağını ima etti. Daha sonra da Bakan olduktan sonra "Tarişte tekle ile faşizmi durdurduğumu" açıkladı.

Böylelikle, Bakanın sözlerini sık sık "Fındıkta Emperyalist Sömürkiye Son" sloganları ile kesen "Tek Yol"cular faşizme karşı mücadelenin yeni bir yönlenimini, "Faşizmi tekle emri ile ortadan kaldırma" yöntemini Ticaret Bakanı

Teoman Köprülüler'den öğrenmiş oldu lar.

Ancak bu öğrenme gençlere biraz pahalıya mal oldu. Zira, seçimler sırasında "TIP, CHP'nin oylarını bölüyor" "CHP özgürlük getirecek" diye diye "Tek Yol Devim"den "Tek Yol CHP'ye oy vermeye" angaje olan Tek Yolcular bu defa, "Olgarşinin Yedek Lastiği" olmakla nitelendirildikleri CHP'nin ve onun iktidarının ne kadar özgürlük olduğunu yaşamış oldular.

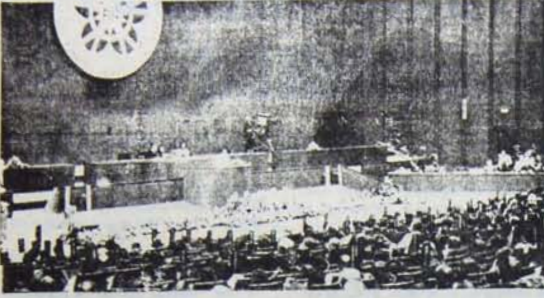
Bakanın konuşması esnasında "Fiskobirlik - Patrona Yemlik" diye slogan atmakta başka günahı olmayan "Tek Yol"cu gençlerin üzerine bir anda dipçikler ve coplar inmeye başladı. Ve ortak karıştı.

Bu karışıklık sırasında fındıkta 21.5 lira taban fiyat verildiğini müdeleyen (!) Bakanın bu müjdesi, karışıklığı ve dipçik darbelerini ortbas etmeye çalışırlarca alışlarla karşılandı.

CHP'nin "İlerici ve demokrat" milletvekillerinin, bu arada Orta Milletvekili Ertuğrul Günay'ın da gözleri önünde "Demokrat"ça dipçiklenen ve dipçiklenme "özgürlüğünü" tadan (!) gençler "Olgarşinin Yedek Lastiği"nden artık enp yapıldığının somut örneğini yaşamış oldular.

Tabii bu sırada fındıkta 21.5 lira taban fiyat vererek destekle altında bulunulduğuna üreticileri ikna etmeye çalışılanlar, fındığın serbest piyasada tıccar tarafından 22.50 liraya satın alındığı gerçeğini ortbas etmeyi de ihmal etmediler.

Bu arada özgürlüğü, haktan yana CHP iktidarının yönetimindeki Fiskobirlik'in patrona yemlik olma yolundaki ilk belirtilerini de alışlarla sergilemiş oldular.

DİŞ POLİTİK OLAYLAR, DOĞRU KAVRANABİLDİKLERİ OLÇUDE, İÇ POLİTİK OLAYLAR VE GENEL OLARAK TOPLUMSAL MÜCADELE İÇİN AÇIKLAYICI ANLAMLISONUÇLAR VEREBİLİRLER.

BELGRAD KONFERANSI DERSLERİ

RAŞİT KAYA

Dış politika ve uluslararası ilişkilerin kavranması geniş kitleler için oldukça güçtür. Ancak dış politik olaylar, doğru kavranabildikleri ölçüde, iç politik olaylar ve genel olarak toplumsal mücadele için çok öğretici olabilirler. Dış politik olayların değerlendirilmesi geniş kitleler için çok açıklayıcı, anlamlı sonuçlar verebilir.

Dün, bu anlamda, Angola bir okuldu. Angola'da olanlar sadece Angola halkı için değil, tüm dünya halkları için de çok öğretici oldu. Angola somutunda ulusal bağımsızlığı, ulusal çıkarları koruyan yurtseverlerin kimler olduğu görüldü. Angola, uluslararası düzeyde de dünyanın ileriçi güçleri ile gerici güçleri arasındaki gerçek bir tutumoldu kağıdı işlevi gördü. Daha sonra Sedat halinin uluslararası politikası, iç politika ile uluslararası politikanın birbirinden kopmayan tek bir olgu olduğunu bir kez daha açıkça gösterdi. Sermayeye dayanan iktidarların ulusal bağımsızlığı ayakları altına aldığını, emperyalizmin doğal müfettihi olduğunu, ulusal çıkarlara, ulusal kurtuluş mücadelesine ihanetini sergiledi. Ve yalnız bu anlamda, eğer gerçek dersler çıkartılabilirse, dünya halkları için yararlı oldu.

Geçtiğimiz günlerin en önemli uluslararası olayı bağımsızlık ülkeleri dış işleri bakanlarının Belgrad toplantısı idi. Belgrad toplantısında olup bitenler ve alınan kararlar da bu çizilen çerçeve içerisinde önemli derslerle dolu.

Belgrad toplantısına 86 ülke ve ulusal kurtuluş hareketi temsilcisi katıldı. Konuk ve gözlemcilerle temsil edilen ülke sayısı 119'u buldu.

SOSYALİSTLER VE BAĞLANTISIZLARIN ORTAK MÜCADELE HEDEFLERİ

Bağımsızlık ülkeleri hareketinin temelinde, emperyalizmin dünya halklarına dayattığı askeri blok politikasının dışında kalarak, emperyalizme, sömürgecilğe, yeni sömürgecilğe, uçkışa karşı, barış, bağımsızlık, işbirliği ve uluslararası ilişkilerin demokratikleştirilmesi mücadelesi yatar. Hareketin başlangıcı 1955 yılında 29 Asya ve Afrika ülkesi-

nin katıldığı Bandung Konferansına kadar uzar. Bu konferans barış içinde birarada yaşama yaşama politikasını uluslararası ilişkilerin düzenlenmesinin ilkesi olarak saptıyor ve ilan ediyordu.

Barış içinde bir arada yaşama, karşılıklı çıkarlara dayalı işbirliğinin geliştirilmesi, emperyalizme, yeni sömürgecilğe karşı mücadele, sosyalist ülkelerin dış politikalarının da temelini meydana getirir. Sosyalist ülkelerle bağımsızlık ülkeleri ortak mücadele hedeflerine sahip olmaları, uluslararası politikada yan yana yer almalarının nedenini de oluşturur.

Bağımsızlık ülkelerin dünya barışı ve uluslararası işbirliği için izledikleri bu politika, yeni bağımsızlıklarına kavuşan ülkelerin, ulusal kurtuluş hareketlerinin de bağımsızlar safına katılmalarını sağlamış, bağımsızlar hareketinin boyutlarını genişletmiştir. Ancak bağımsızlar hareketinin homojen bir yapısı olmadığı da bir gerçektir. Bağımsızlık ülkeleri arasında Suudi Arabistan, Zaire örneği emperyalizmin güdümünde ülkeler de bulunmaktadır. Emperyalizm, kontrol altında tuttuğu bu ülkeler aracılığıyla, uluslararası ilişkilerin demokratikleşmesi, dünya barışı, yumuşama ve silahsızlanma için verilen mücadeleleri de bölmeye, engellemeye çalışıyor. Son Belgrad Konferansı'nda emperyalizmin bu yönde ki girişimlerinin açıkça sergilenmesine sahne oldu.

BELGRAT'TA EMPERYALİZMİN SÖZCÜLERİ

Öncülüğü, emperyalizme işbirliği yaparak Arap halklarına ve Filistin halkının kurtuluş mücadelesini ihanetini belirleyen Mısır yönetimi yaptı. Daha sonra, Zaire ve Somali emperyalizmin sözcüğüne yüklenildi. 1955 Bandung Konferansı'nda Türkiye'nin üstlendiği rol, Mısır'a, Zaire'ye, Somali'ye düştü. Konferansı baltalamaya yönelik bu çabaların boy hedefi Küba'nın kişiliğinde sosyalizm ve sosyalist ülkelerdi. Emperyalizm bu girişimleriyle, yumuşama politikasının "ideolojik uzlaşma" olduğu yolundaki propagandasına Konferans'ta da dayanarak arıyordu. Küba'nın ve Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti'nin bağımsızlık ülkeleri safında yer almasına kar-

şı çıkan emperyalizmin sözcüleri dünya halklarını bağımsızlığın "ideolojik tarafsızlık" olduğuna inandırmaya çalışıyorlardı. Ancak emperyalizmin sözcülerinin unuttukları istediği bir başka nokta da dünyada askeri blokların kurulmasının sorumlusunun emperyalizmin kendisi olduğu, sosyalist ülkelerin blok politikasına karşı da mücadele ettiği olgusu idi. Böylece bağımsızlığın ideolojik "tarafsızlık" olmadığı, olamıyacağı gibi Sosyalist Küba ile Vietnam'ın bağımsızlık ülkeleri arasında yer almasını engelleyecek hiçbir neden olmadığı da gözlerden kaçırılmış olacaktı. Emperyalizmin sözcülerinin çabaları boşa gitti. Gelecek bağımsızlık ülkeleri toplantısı 1979 yılında Küba'da yapılacak. Emperyalizmin temsilcileri, barış, yumuşama, silahsızlanma yönünde çağrışın uluslararası ilişkilerinin gelişim çizgisine ters düşükleri için başarısız kaldılar. Gelecek bağımsızlık ülkeleri zirvesinin Küba'da toplanması barışçıdan dünyanın tüm ileriçi güçlerinin emperyalizme karşı yeni bir zaferdir.

Belgrad toplantısının ortaya çıkarttığı bir başka gerçek de, Kamboçya'nın sosyalist ülkelere karşı izlediği düşmanca politikanın yeni bir örneğini vermesi oldu. Kamboçya, Çin'in tahrikleri ile Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti'nin bağımsızlık ülkeleri safından çıkarılmasını resmen talep ederek emperyalizmin sosyalist ülkelere ileriçi bağımsızlık ülkeleri arasında açma politikasına hizmet etti. Kamboçya'nın önerisinin de Konferans'ta kabul görmemesi emperyalizm için de yeni bir başarısızlık olmuştur.

Belgrad toplantısı sonunda yayınlanan bildirir emperyalizme, yayılmacılığa, sömürgecilğe, yeni sömürgecilğe, ayrımcılığın karşı mücadelede bağımsızlık ülkelerin kararlılığını vurgulayarak, dünya ileriçi güçleri için bir kazanım olduğunu gösterdi.

BELGRAT TOPLANTISI VE TÜRKİYE'DE ÇÖKEN EFSANELER

Belgrad toplantısının Türkiye açısından da önemli, öğretici sonuçları bulunmaktadır. Belgrad'ta Kıbrıs konusunda alınan kararlar, Türkiye'de "yeni ve kişilik dış politika" konusunda yaratılmak istenen efsanelerin de bir kere daha yıkılış belgesi oldu. Aslında bağımsızlık

kelerin Kıbrıs konusunda aldığı kararda yeni bir unsur bulunmuyor. Kıbrıs'ın toprak bütünlüğü, bağımsızlığı, bağımsızlığı yabancı askerlerden arındırılması ve kendisinin askersizleştirilmesi, soruna BM Kararları çerçevesinde, iki toplumun karşılıklı çıkarları doğrultusunda çözüm bulunması zorunluluğu tekrar teyit ediyor. Türkiye Hükümetinin ve egemen sınıflarının bu hususları kendi aleyhlerine gönmeleri (ki öyledir) günümüz uluslararası ilişkilerinin gelişmesine ters düşmelerinden kaynaklanmaktadır. Türkiye egemen sınıflarının dış politika da çok sözünü ettikleri "yalnızlıkların" kaynağı da bu olgudur. Türkiye'de iktidarların uluslararası alanda yalnızlıkların kurtulabilmesi, ancak emperyalizmin güdümünde politikanın dışına çıkma olanaklıdır. Türkiye'nin bağımsızlık ülkeleri geliştirmek istediği yeni ilişkilerin gerçekleşmesinin koşulu kendi dış politikasını emperyalist sistemin çıkarları doğrultusunda yönlendirmekten vazgeçmesidir. Aksi halde yoğun propaganda ile yaratılmak istenen efsaneler Belgrad Konferansı örneğinde olduğu gibi yıkılmaya mahkum olacaktır.

Türkiye'de Belgrad Konferansı'nın öğretilerinden biri de egemen sınıfların dış politikada uğranan başarısızlıkların, kitlelerin milliyetçi, şoven duygularını sömürerek denetim altında tutmak için yürüttükleri propagandalara karşı uyandırma olma gerekliliğidir. Konferans kararlarını "ihanet uğradık", "aldatıldık" diye aktaran renkli sermaye basınının manşet haberlerine bir göz atmak böyle bir propagandanın sermaye için ne kadar önemli olduğunu göstermek için yeterlidir. Ecevit hükümetine karşı her bahane ile "muahafet" yapan MC partilerinin Belgrad Konferansı sonuçları üzerine gütmeyip, sadece Kaiman İnan'ın ağzından Dış İşleri Bakan'ının istifasını istemekle yetinmeleri çok ilginçtir. Sermaye, Belgrad kararları ile Türkiye'nin emperyalizme bütinleşen dış politikasının ifas ettiliğini iyi bildiğinden konunun üzerine gidemekte, sistemin temellerinin ortaya çıkmasından endişe etmektedir. Bu nedenle Belgrad Konferansı'nın ve tüm uluslararası olayların kavranması, kavratılması, gereken derslerin çıkarılması tüm emekçi halk, ileriçiler, demokratlar, sosyalistler için bir zorunluluk ve görevdir.

Kalak, yiğit bir bağımsızlık savaşçısıydı

FKÖ'nün yöneticilerinden, Paris temsilcisi İzzettin Kalak öldürüldü. Filistin halkının seçkin temsilcisi, kararlı demokrat, anti-emperyalist savaşçı İzzettin çalışma yerinde katledildi.

İzzettin tüm ulusal bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm savaşçıların yakın, içten dostu idi. Çeşitli uluslardan anti-emperyalistlerle, demokratlarla, sosyalistlerle sıcak ilişkiler kurnuştu. Yakın dostları Paris'te görev yaptığı uzun yıllar boyunca aynı çabı altında üst üste iki gece uyumadığını iyi bilirlerdi. Korkuyor muydu? Kesinlikle hayır. Görev için başka yerde olmadığı her sabah tam saatinde 8.30 da bürosunda olurdu.

İzzettin bilimsel sosyalist değildi. Tutarlı bir demokrat, ödün vermez bir ulusal bağımsızlıkçı idi. Sosyalizme, sosyalistlere dosttu. 1976 yılı Haziran'ının bir yağmurlu gününü anımsıyoruz. Paris'te Arap Birliği Merkezinde FKÖ'ye ayrılan katında, çalışma odasında YORUYUS için bir görüşme yapacağımız. Odada Fransız sermayesinin usta sözcüsü Figaro gazetesinin temsilcileri de var. Suriye'nin Lübnan'a müdahalesini bahane ederek İzzettin'in ağzından sosyalizme, sosyalist ülkelere, Sovyetler Birliği'ne karşı bir sözcük, bir ima koparmaya çalışıyorlar. Soru yağmurluna tutuyorlar. Ama istediklerine ulaşamadın ayrıldılar.

İzzettin arklarından şunu söylüyordu: "İstediklerini söylemedim, söyleyemedim de. Diplomatik kumallar gereği yada çıkara dayalı bir nedenle değil, inanmadığım için, gerçek öyle olmadığı için söyleyemedim. Biz, mücadele içinde olanlar sosyalist ileriçiler Arap halklarına dostluğuna, Filistin halkının mücadelesine gösterdikleri dayanışmayı en iyi bilenleriz. İstediklerini söylemem Filistin halkına ihanet olurdu."

İzzettin, bilimsel sosyalist değildi. Ama "Filistin halkı mücadelesinin sonunda kuracağı düzeni de kendisi seçecek. İnaniyorum ki demokrasiye, ulusal

Portekiz : Yasalar emekçilere uydukça, emekçiler de yasalara uymaya hazırdır

SORUN BİR HÜKÜMET BUNALIMININ SINIRLARINI AŞMAKTADIR. BURJUVAZİNİN HEDEFİ BUNALIMDAN YARARLANARAK UZUN MÜCADELELER SONUCUNDA PORTEKİZ'DE KAZANILAN DEMOKRASİNİN ORTADAN KALDIRILMASIDIR. BUNA KARŞILIK DEMOKRASİNİN SAVUNULMASI VE GENİŞLETİLMESİNİN TEK GÜVENCESİ OLAN EMEKÇİLER KARARLILIKLA MÜCADELE EDİYORLAR.

POLİTİKANIN TEMELİNDE EKONOMİ

Nisan 1974'den bu yana Portekiz'de gelişen olaylar son hükümet bunalımıyla doruk noktasına ulaştı. Bunalım bir hükümet sorunu olmaktan öte Portekiz demokrasisinin gelip dayandığı noktaya ilgilidir. Geçen hafta içinde seçti Demokratik Partisi'nin koalisyona hükümetinden bakanlarını çekmesiyle bozulan ortaklık, Cumhurbaşkanı Eanes'in Başbakan Soares'ı görevden almasıyla bütünlüyle dağıldı.

Bugün Portekiz'de işsizlik oranı yüzde 15'i aşmakta, enflasyon yüzde 30'a ulaşmakta, buna karşılık ücretlerdeki artış bu oranın ancak yarısına varmaktadır. Bunun yanı sıra ülkenin ödemeler dengesi açığı sürekli büyümektedir. Tarım sektörü ve özellikle toprak reformu sorunu ise Portekiz'de ortaya çıkan bunalımların odak noktasını oluşturmaktadır.

Koalisyon ortağı Demokratik Merkez Partisi, Sosyalist bakanları ve özellikle Tarım Bakanı Luis Salas'ı sözde toprak reformunun uygulanmasını engellemekle suçlamış ve ardından bakanlarını hükümetten çekmiştir. "Toprak reformu", devrim sonrası tarım emekçileri tarafından ele geçirilip işletilen özel mülkiyet topraklarını eski sahiplerine devredilmesini amaçlıyordu. Bunun gerekçeleri de hazırdı. Emekçiler tarafından işletilen topraklardan gerektiği gibi verim sağlanıyordu; ürün kalitesi geçmiş yıllara oranla çok kötüydü. Verimin düşüklüğünden dolayı ülke beslenme ihtiyacının ancak yarısını karşılayabiliyordu. Diğer yansı da dış kaynaklardan gideriliyor, bu da dış borçları sürekli artırıyordu.

İşini görünce belki uykusundan uyanmış fakat buna rağmen Komünist Parti'nin destekleme ve birlikte hareket etme önerilerine yine de yanaşmamıştır.

Bunalımın ortaya çıkmasından kısa bir süre sonra, Soares, "geriye dönüşe neden olacak istek ve uygulamalara taviz verilmeyeceğini", hükümetten çekilen seçti bakanların yerine sosyalist bakanları almayacağını açıklayarak, tüm demokratik kuruluşları rejimi savunmaya çağırıldı. Bu, 1975 Nisan'ından bu yana demokrasisinin geriletilmesi peşasına, kendi dışındaki solu saf dışı bırakmayı eylemin temel ilkesi edinen Sosyalist Parti açısından olumlu bir adımdır. Bu adım, Sosyalist Parti'nin yıllardır süren sağa kayma politikasının bir sonucu olarak kendi imanına karşı sorumlu duruma düşmesi, oy tabanını kaybetme tehlikesiyle karşılaşması ve Portekiz'de burjuvazinin artık Sosyalist Parti'ye bile katlanamadığının anlaşılması üzerine atılmıştır.

GERÇEKLERİN ÖBÜR YÜZÜ

Emekçilerin toprakları kolektif olarak işletmesine karşı söylenenler bunlardır.

Verilen bu rakamlar ve tarım sektörünün içinde bulunduğu durum doğrudur; fakat bu durumun sorumlu su toprakları kolektif olarak işletilen emekçiler değildir. Yukarıda söylenenlerin yanında bir de söylenmeyenler vardır. Kolektif çiftlikler kurulduklarından beri, tarım kesimine verilen tarımsal krediler kesilmiş, her türlü tarımsal ilaç araç ve gereçleri verilmemiş ve ürünlerin pazarlanmasının önüne engeller konmuştur. Kısacası ileriye dönük her adım sabotaj edilmiştir. Yayılan söylentiler ve yapılan kasıtlı propaganda burada da kalmamış, eski toprak sahipleri topraklarının geri verilmesi için gösteriler yapmışlar, bunların körüklemişlerdir. Toprak sorunu Portekiz'in özellikle Alentejo bölgesinde derinleşmektedir. Öteden beri kolektif tarım çiftliklerinin yoğun olduğu bu bölge burjuvazinin boy hedefi olmuştur.

SOSYALİST PARTİNİN SAĞI SÖLÜ

Bu koşullar altında patlak veren bunalım karşısında Sosyalist Parti ve lideri Soares'ın tavrı ne olmuştur? Devrimden kısa bir süre sonra Portekiz Komünist Partisi'nin Sosyalist Parti'ye yaptığı tian iş ve güç birliği çağrılarına karşın Sosyalist Parti'nin ve Soares'ın bunları reddederik iktidarı sağ partilerle paylaşması ve tüm uygulamalarını burjuvaziye yaslanması, bugüne gelinmesinde belirleyici rolü oynamıştır. Soares, ortaya çıkan son bunalım sırasında gerici partiler tarafından, kendi kazdığı kuyuya itildi.

ÇÖZÜM YOLU

Bu son oylu PKP Genel Sekreteri Alvaro Cunhal'ın basına yaptığı açıklamada açıkça görülmektedir. PKP'ne göre görüntü olarak "toprak reformu" sorununun kaynaklanan böyle bir bunalımın arkasından yatan neden Portekiz'de seçti bir iktidarı dayatılmak istenmesidir. Bunun yanında Cunhal, Sosyalist Parti'nin kararlı tutumunu sürdürüp tutarlı davranışlar içinde hareket etmesi halinde destekleneceğini açıklamıştır. Ne var ki, Soares'ın görevden alındından sonra da bir komünist-sosyalist iş ve güç birliğinden yana olmadığının açıklaması, Sosyalist Parti'nin sola karşı tavırını sürdürdüğünü göstermektedir. Bu, bir anlamda Sosyalist Parti'nin çözümsüzlüğünün ve genel olarak da sosyal demokrasisinin kendi soluyla set çekme tavrının açık bir kanıtıdır.

Sorun bir hükümet bunalımının sınırlarını aşmaktadır. Burjuvazinin hedefi bu bunalımdan yararlanarak uzun müddetler sonucunda Portekiz'de kazanılan demokrasisinin ortadan kaldırılmasıdır. Buna karşılık demokrasisinin savunulması ve genişletilmesinin tek güvencesi olan emekçiler kararlılıkla mücadelelerini sürdürmektedirler. "Yasalar emekçilere uydukça, emekçiler de yasalara uymaya hazırız." Bir tarım emekçisinin bu sözleri bu kararlılığın en açık kanıtıdır. Çözüm: burjuvazi tarafından boğulmak istenen demokrasisinin savunulması ve geliştirilmesi için bütün demokratik güçlerin işbirliğinden geçmektedir.

bağmazlığımıza inancımız bizi o zaman da sosyalistlerle birleştirecek, kurulsak düzen kaçınılmaz olarak sosyalizme yönelecek" diyordu.

İzzettin katledildi. Emperyalizmin ajanları Kalak'ın peşinde idiler. Onu ortadan kaldırmak istiyorlardı. Kendisinden önce aynı görevleri yapanları, Mahmut El Hemser'i ve ötekileri katledtikleri gibi. İlk haberlere göre, İzzettin'i vuran kurşunlar, Filistin halkı adına, devrimcilik adına keskin sözler söyleyenlerin silahlarından çıktı. Emperyalizm Filistin halkının mücadelesini bölmek, durdurmak istiyor. Yeni, değişik oyunlar hazırlıyor. FKÖ'nün 24 saat polis kontrolündeki binasına, emperyalizm "devrimci" görüntüsü altında sızdı. Ama İzzettin boşuna ölmedi.

Kendisinin YURUYUŞ'u söylediği gibi "Filistin halkı er veya geç özlemlerine kavuşacaktır. Şundan da kuşku yoktur ki, bu mücadele süresince ve bu mücadelenin zaferiyle, Filistin halkının ve kardeş Türkiye halkının emperyalizme karşı mücadelesi aynı doğrultuda bütünleşecektir."

İzzettin öldürüldü. Elimde YURUYUŞ'u verdiği özel demecel resimleyen fotoğrafı var. Bürosunda, Mahmut El Hemser'i'nin fotoğrafları önünde. Bakıyorum ve anımsıyorum. Usul gereği görüşmemizden sonra ilgili bürodan görüşmemizi resimleyecek bir fotoğrafı satın almak için yürüdüm 'kordonda arımdan koşan İzzettin'i. "Dur! Ulusal bağımsızlık için, demokrasi için mücadele edenlerin maddi zorluklarını bizden iyi kim bilebilir. Bunun için de ödeme yapma. Al şunu." Özel albiminden çıkarttığı bir fotoğrafı uzatıyordu bana.

İzzettin öldürüldü. Fotoğrafına bakıyoruz... Filistin halkı mücadelesinde mutlaka başarıya ulaşacak. Yine aynı fotoğrafı baka baka, İzzettin'i anacağız. İzzettin bu zafer için mücadele etti.

R.K.

Sosyalizmin niteliği ve sosyalist toplum düzeninin temel özellikleri, günümüzde iki karşıt dünya görüşü arasındaki ideolojik mücadelenin başlıca konularından birini oluşturuyor. Bu mücadele, özellikle diktatörlük, demokrasi, özgürlük gibi kavramlar üzerinde yoğunlaşıyor. Sovyetler Birliği'nde yayınlanan Novoye Vremya (Yeni Zamanlar) Dergisinin Temmuz ayı içinde yayınlanan 27. sayısında "Diktatörlük ve Demokrasi Üzerine" başlıklı bir yazı yayınlandı. Profesör Vsevolod Yezhov imzasını taşıyan yazıda burjuva demokrasisinin, Sovyetler Birliği'ndeki devlet düzeninin özelliklerine değinildikten sonra, "Proletarya Diktatörlüğü" konusu özel olarak ele alınıyor. Yezhov'un yazısının bu son bölümü, proletarya diktatörlüğü kavramı üzerinde uluslararası bilimsel sosyalist hareket içinde sürdürülen tartışmanın da temel noktalarına ışık tutuyor. Yazının söz konusu bölümünün çevirisini okuyucularımıza sunuyoruz.

Şubat günlerinin sloganı "Yaşamak hak, toprak, özgürlük ve barış"

Proletarya diktatörlüğü:

SOSYALİZMİN BİLİME DÖNÜŞMESİNDE KÖŞE TAŞI

Kendi yaşam biçimimizi kimseye empoze etmeye niyeti değiliz. Ancak ülkemizin deneyimi dünya devrimci sürecinin bütünüyle bir parçasıdır. Bu deneyimin yanlış tanıtılması ya da küçümsemesi devrimci mücadele açısından olumsuz sonuçlar doğurabilecek bir tavırdır.

Bu, kuşkusuz, her şeyden önce, kapitalizmden sosyalizme geçişi düzenleyen genel yasaların devrimcilerce uygulanmasını ilgilendiren bir husustur. Rusya'da devrim sırasında ya da sonraki dönemde yapılan her şeyin diğer ülkeler devrimcileri tarafından kopya edilmesini gerektiriyor söylemek bilime aykırı ve dogmatik olur. Her ülkenin devlet ve toplum gelişiminin özgül karakteri, halkın düşünce yapısı, yaşamsal ve kültürel standartları, devrimci süreci olan bir ulusal etkenleri belirler ve bu da devrimci ulusal bir renk katar.

Aslında bu tez hiçbir yenilik taşımayor. Lenin, yeni bir toplumun kuruluşunda öncüllük eden devrimci Rusya'nın diğer ülkelere sosyalizm yolunda kolaylık sağladığını birçok kez belirtmişti. Onlar, Rus proletaryasının asmak zorunda kaldığı pek çok sorundan kaçınabilecek ve Sovyet Rusya işçi ve köylülerinin karşılaştığı güçlüklerin çoğuyla karşılaşmayacaklardır.

BARIŞÇI GEÇİŞ OLASILIĞI

Lenin, 1917 Ekim'inden önce de, Rusya'da devrimi gerçekleştirmenin büyük bir olasılıkla diğer ülkelere kolay; bu devrimi iletir götürmenin, yani yeni bir toplumun kuruluşuna girişimin ise daha güç olacağını öngörmüştü. Bunu söylerken yeni doğan Sovyet Cumhuriyeti'nin Çarlık rejiminden devraldığı üretici güçlerin ve kültürel standartların görece düşük gelişme düzeyini hesaba katıyordu.

Sanayileşmiş kapitalist ülkelerdeki devrimci sürecin mutlaka aynı durumu karşı karşıya kalması söz konusu değildir. Oralarda devrimi iletir götürmenin ve sosyalizmi kurmanın Ekim sonrası Rusya'da olduğundan çok daha kolay gerçekleşeceği açıktır. Buna karşılık, büyük burjuvaziye iktidardan devirmek, işçi sınıfı dahil kitlelerin kafalarında kök salmış olan ve gerçek bir sınıf bilincinin oluşmasını engelleyen günümüz kapitalizmi ile ilgili yanlışları ortadan kal-

dırmak çok daha zor olacaktır.

Bugün birçok komünist partisi kapitalizmden sosyalizme barışçı geçiş sorununu tartışıyor. Lenin, barışçı geçiş emekçi halk açısından taşıdığı büyük öneme işaret etmişti. Gerçekten, kan dökülmeden, üretici güçleri yıkıma uğratmadan ve yaşamsal standartlarda bir düşüşe yol açmadan gerçekleştirilen bir devrimci dönüşüme kim karşı çıkabilir?

Günümüzde böyle bir yolun gerçekleştirileceği olasılığı, dünya sosyalist sisteminin varlığı ve hızlı gelişimi sayesinde büyük ölçüde artmıştır. Dünya sosyalizminin gücü, yeni bir topluma barışçı geçiş için uygun koşullar yaratmakta, emperyalistlerin elini kolunu bağlamakta, geçişi kolaylaştırmakta ve bunun gerçekleştirilmesi için daha çok seçenek hazırlamaktadır.

TEK ÖLÇÜT: GEÇMİŞ DEVRİMLERİN DENEYİMİ

Bu anlamda, emekçi halkın politik iktidarı ele geçirme, bazılarının utanarak çekindiği bir deyimle, proletarya diktatörlüğü sorunu, özel bir önem kazanmaktadır. Ne var ki, asıl önemli olan deyim değil, sorunun özüdür.

Proletarya diktatörlüğü sorunu, marksist-leninist teorisinin köşetaşlarından biridir. Sosyalizm toplumda dönüşümü gerçekleştirebilecek olan güç - işçi sınıfı - biçimlendiği ve bu dönüşümün yöntemi -proletarya diktatörlüğü - bulunduğu zaman bir ütopya olmaktan çıkıp bilimsel bir nitelik kazanmıştır.

Devrimci değişimin gerçekleştirilmesi için, şu ya da bu biçimde gerçekleştirilen işçi sınıfının politik iktidarı ya da diktatörlüğü zorunlu mudur?

Bu konudaki tek nesnel ölçüt olan geçmiş devrimlerin deneyimi, bu soruya olumlu yanıt veriyor. Diğer tüm örnekler bugün sadece birer teorik spekülasyondur. Çünkü henüz hiç kimse, kapitalistlerin ekonomik ve politik iktidarını yıkmamanın ve sömürü toplumunu sosyalist bir topluma çevirmenin başka bir olanağı bulunduğunu pratikte ortaya koyabilmiş değildir.

Buna karşılık, başarısız devrimlerin deneyimi, kapitalistlerin kendi düzenlerini sürdürme irade ve yeteneğinin ve işçi sınıfının güçlü bir iktidarının kurulması gereğinin küçümsemesi ve burjuva

demokratik kurumlarının abartılmasının devrimi yenilgiye götürdüğünü göstermektedir.

İşçi sınıfının politik iktidar biçimleri değişebilir: Bu konuda Paris Komünü, ülkemizdeki Sovyetler ve diğer sosyalist ülkelerdeki demokratik halk kurumları örnekleri sayılabilir. Devrimci süreç, muzafer işçi sınıfı ve müttetiklerinin iktidarı için yeni biçimler ortaya koyup geliştirebilir. Fakat bu iktidarın emekçi halkın çıkarlarına hizmet eden özü hiçbir zaman değişmez.

PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜNÜN AMACI

Burjuva ideologları, gerçeğe aykırı olarak, proletarya diktatörlüğünün kuruluşunu komünistlerin nihai amacı olarak göstermeye çalışıyorlar. Bu ya marksizmin alfabe'nin hiç bilinmediğini, ya da kastlı olarak çarpıtıldığını göstermektedir. Bize göre ikinci olasılık ağır basmaktadır.

Marksist tevari ve devrimci deneyimin pratiği, marksistlerin, proletarya diktatörlüğünü, devrimin bir amacı değil, önemli bir genel yasası olarak gördüklerini açıkça ortaya koymaktadır. Büyük İtalyan devrimci marksisti Antonio Gramsci proletarya diktatörlüğünün özünü "çözümlemesiniyaparken şöyle yazıyordu: "Diktatörlük, özgürlüğün bir güvencesidir... Çünkü o sonsuza dek sürdü-rülecek bir yöntem değil, sürekli organ-ların kurulup güçlendirilmesine yardımcı olan bir yöntemidir. Diktatörlük bu organ-ların içindeki görevini tamamladıktan sonra eriyip gidecektir."

Sosyalizm öncesi dönemdeki tüm diktatörlüklerin amacı yalnızca belirli bir sınıfın çıkarlarının korunması değil, aynı zamanda diğer sınıfların ezilip sömürülmesiydi. Bu tür diktatörlüklerin hedefi, toplumun büyük çoğunluğunun baskı altında tutulması idi, hâlâ da böyledir. Bunlar azınlığın diktatörlüğüdür ve toplu sömürü toplumu gibi parazit bir nitelik taşımaktadır.

BASKI, İŞÇİ SINIFININ İKTİDARININ GEÇİCİ BİR ÖZELLİĞİDİR

Bir önemli nokta daha var: Burjuva diktatörlüğünün başlıca işlevi baskıdır. Kapitalist propaganda, yalnız bu işlevi miniklik. olan her yola başvurarak gizleme-ye çalışmakla kalmaz, aynı zamanda işçi sınıfı diktatörlüğünü, onun politik

iktidarını da baskıyla özdeşleştirmeğe çalışır.

Kuşkusuz, işçi sınıfının iktidarı da halkın iradesine karşı olan sömürücü sınıfların direncini kırmak için baskı uygulamak zorundadır. Devrimci gelişimi tersine çevirmeye çalışan dış düşmanlara karşı da baskı uygulanabilir. Ancak baskı, kapitalist diktatörlüğün temel özelliklerinden biridir. Oysa, işçi sınıfının diktatörlüğü, gelişiminin görece kısa bir evresinde baskıya başvurur; bundan sonra ise çeşitli toplumsal işlevler öne çıkar.

Kapitalizmin savunucuları için içyüzünü bilmeyenleri proletarya diktatörlüğü umacıyla korkuturken, marksistlerin proletarya diktatörlüğünü geçici bir kategori olarak gördüğünü kastlı olarak "gözen kaçırma taktikler". Proletarya diktatörlüğü ile geçmişteki ve günümüzdeki tüm diğer diktatörlükler arasındaki temel fark ise bu noktada yatar.

Proletarya diktatörlüğüne, devrimci gelişimin belirli bir aşamasında, kapitalistlerin iktidardan uzaklaştırmak, devrimci kazanımları savunmak, üretici güçlerin nitel olarak yeni, sosyalist bir temel üzerinde gelişmesini sağlamak, yeni üretim ilişkilerini geliştirmek ve halkın sosyal ve kültürel standartlarını yükseltmek gibi somut görevleri yerine getirmek üzere başvurulmaktadır. Bu görevler gerçekleştirildiğinde, proletarya diktatörlüğünün niteliği de değişmektedir. Bu durumda proletarya diktatörlüğü yalnız kendi kendini ortadan kaldırarak yeni bir iktidar biçimine dönüşmekte, tüm halkın devleti haline gelmektedir. Sovyet örneğinin gösterdiği gibi, bu milyonlarca kişinin yönetim ve kamu denetim organlarının etkinliklerine, ekonomik işlerin yönetimine ve maddi zenginliğin dağıtımına katılmasına ifadesini bulmaktadır.

Sovyet toplumu, devlet gücünün halkın komünist öz-yönetimine doğru dönüşüğü bir gelişme evresine girmiştir.

Burjuva ideologları, diktatörlük, demokrasi ve özgürlük sorunları çevresinde giriştikleri propaganda kampanyasını iç-işlerimizde doğrudan karışma, toplum-muza ve halkımıza anti-sosyalist ve anti-komünist görüşler aşılama çabasına bir kılıf olarak kullanmaktadır.

Buna verilecek bir tek yanıt olabilir: Sovyet halkı hiç kimsenin kendisine buyurmasına ve içişlerine burnunu sokmasına izin vermeyecek.

L' Humanite' nin karikatüristi Wolinski:

"Sanatçının özgürlüğü, emekçilere karşı sorumluluğundan ayrılamaz"

Uzun bir zamandır çizgilerinde kelimelerin genel anlamıyla politik bir duruşu, bir içerik çizen, Günlük bir gazetede çizmek farklı bir söyleyiş biçimini mi gerektiriyor? Bunu zorunlu mu kılıyor?

Bu konuda çok kesin düşüncelere sahip olmadığım söylemek zorundayım. Çünkü mesleğime ilişkin olarak hiç öyle uzun boylu kafa yormam. Önce zamanımı yok. Sonra bunu bir sanat olarak da gömiyorum. Hadi diyelim ki bu şimdiki tartışmak için bir sanat. Evet, günlük gazete dedik. Doğru, daha farklı bir iş. Çünkü önce bir zamansorun var. Çizeceğim şeyi bulmak için çok az zaman kahyor. Sonra bir Humanite'nin aktüalitesi var, bir de diğer gazetelerin. Örneğin bugün manşet habere bir göz atıyorum: "Beş yıl frankımız derhal öden-sin", ya da böyle bir şey. Bunu Humanite dışında başka bir günlük gazetede göremezsiniz. Günlük bir gazetede politik çizim olmak, çizilmek mesleğin başka tür çalışmalarına benzemez. Humanite de çizmek ile başka günlüklerde çizmeye benzemez. Ama bunun böyle olmasının biraz da ben istiyorum. Kendimi Humanite'nin okuyucuları karşısında sorumlu duyuyorum. Komünist aktüaliteye biraz katkıda bulunmak isterim. Yani desenlerimde sosyal sorunlara göz-niz bir yer verdim.

Ama ya seçimi kim yapar, aktüalite-nin ne olduğunu, ya da hangi biçimde verilmesi gerektiğini kim söyler?

Tabii ki ben! Ama bu, gazeteyle geldiğimde Andou (Humanite'nin başyazarı) ile görüşmem engel değildir. Genellikle ondan başlarm bap. Kim, dostça bir söyleyiş yaparız. Çünkü birbirimizin sohbetinden çok hoşlanırs. Şundan, bundan söz ederiz. Bazen buluruz güncel olaylarla hiçbir ilgisiz olmaz. Sonra, bu-gün ne var diye sorarım. Şu olur, bu olur. Daha çok gevrektiler ederiz, şundan bundan, güncel konular dan; sonra bir fikir ararım. Bütün gazetelerde olan konularlar burada da vardır. İnsanım her istediğini yapabildiği bir gazete biliyorum. Şimdiye kadar bildiğini söyleyen gerçekçi söylemiyordum. Mutlaka belirli kısıtlamalar (limitler) vardır. Mutlaka belirli kısıtlamalar vardı ama tabular değil. Sonra, açık olmak, herkesin anlayabileceği biçimde çizmek sorunu da var.

Bu özellik Humanite için mi söz ko-nusu?

Yok, hayır, ben hep böyleydim. Her-yerde çizdiklerime bakabiliyordim. Çiz-gilerim gizli maki değildir. Aline bakarsan ben öзде bir yalnızlaştırıcıydım. Bilimsel yalnızlaştırıcılar olduğu gibi, ben de kendi-mal politik yalnızlaştırıcı olarak görüy-örüm. Bu meslekte bekarlı olduğunu söyleyiorlarım, bekarım belki de burada benim. Olayları kolayca açıklayabildiği-mi, politik bir durumu, ortamı desenim-

de çizteyebildiğimi sanıyorum. İnsanım ne düşündüğünü değil, ne söylediğini di-le getirmek. İşte bu böyle. Ama bu sa-dece Humanite'de çizmeye özgü bir ko-nu değil. Çizere, mizabçılara özgü bir şey. Mizahın genel bir teorisi yapabili-riz; mizahçı, yalnızım ve korkuyorum diyen kişidir.

Bu, komünist bir günlük gazete için biraz paradoksal değil mi?

Ne demek istiyorsun? Komünistlerin hiç metafizik sorunları olmadığını mı söylemek istiyorsun? Komünistler ken-dilerine sorular sormamak mı demek istiyorsun? Hem bizlikle, omuz omuza olmamız çok iyi bir şey. Ama, insan, kendi cümlelerinde ölmek karşında, gele-ceği karşında her zaman yalnızdır... Ya beyaz bir tabaka kağıt karşında? Ma-dem soruyorsun öyle, beyaz bir tabaka kağıt karşında da. Ama biliyor musun beton gibi bir morali olan, her zaman doğru ve baki olduğunu söyleyenler ba-na korku verler. Ancak iyi ki komünis-tlerin büyük bir kısmı böyle değildir.

Peki bu, partinin bir değişimi mi? Komünistler mi değişti?

Bilmiyorum. Sanıyorum, onlar hep böyle idil temelde. İki husus var: Önce komünist kendisi hakkında vermek istediği imaj, sonra da gerçekte ne oldu-ğu. Gerçekte Komünistler hep bedef tahası olmuşlardır. Bunu ben de iyi bi-lerim. Humanite'ye çizmeye başladığım günden bu yana çok aldırılara uğradım! Onun için, komünistlerin sertleşmeye zorunlu olmalarını, her şeyi kesp atan bir moral görümleri sergilemelerini an-la-yabiliyorum. Bu bir çeşit sükkunle kar-şalanak. Ama öзде kızmaktan geri kal-mayız.

Humanite, bir siyasi partinin merkez organı. Bu senin için bazı sonuçlar do-ğunuyor mu? Örneğin, istediğin her şeyi söyleyememek, istediğin zaman da, istediğin biçim de söyleyememek gibi?

Bu durum ansüre ya da otansüre kadar uzanır mı? Mesela bu seni, şu de-seni çizmeyeceğim, çünkü bu Humanite'de çizilmemeli gibi bir düşünceye götürür mü?

Olabilir, evet. Ama bunu çok normal buluyorum. Çünkü, senin de çizdiğin gi-bi, Humanite Komünist Partinin mer-kez organı. Bu benin için tüm komünis-tlerle -yanlış yorumlanmaya açık ol-ma da söylüyorum bu söz-ü belirli bir suç ortaklığına girme anlamı taşıyor. Çiz-gilerime Humanite o'ularının hoşuna gi-me-yi arzuluyorum. Komünistlere zarar verebilecek bir şey yazıyayım. Kimi zaman kullanılan dilin bazı yanları ile bazı kısıtlarla dalgı geçmenin ilginç olacağını düşünürüm. Ancak, Parti'yi il-

nelemekten önce daha önemli o kadar konu var ki. Humanite'de görselleri oy-namak, özgür görünmek adına ortalığı velveteyle veren bir yirmi numarasını yap-mak istemiyorum. Desenlerimi önce be-ni öfkelen-diren, ısrar ettiren şeyler için çiziyorum.

Peki, geriye bakıp kendi kendine "fa-lanca zaman şu biçimde uygun olma-dığını düşündüğüm için şu yada bu konu-ya ele almakta kaçmışım, şimdi ise piş-manım" dediğin oldu mu?

Hayır, şimdiye dek benim açımdan önemli olan her şeyi mutlaka yaptım. Daha açık bir örnek vereyim: Yıldızlar Charlie-Hebdo ve Hara Kiri gibi deşle-re çiziyorum. Bunu herkes biliyor. Kim bulur. (Onların nasıl tanımlayabildim!) Daha ziyade fikri anarşistler. Kuşkusuz son derece klişeye karşı ve anti-milita-rist kişiler. Parti nükleer enerji sorunu-na (Fransa'da nükleer sanayinin kurulu-şu) olumlu tavır alıpca birşeyler yapma-ğa niyetim vardı. Sonra vazgeçtim. Belki de bu noktada, Parti tavna ters bir de-sen yapaydım yayınlamakta güçlük çe-kebilirdim. Belki de yayınlardır. Söyle düşünüm: sonuçta yaptığım iş içime sinmeyecekti. Daha önemli sorunlar var-dı. Eninde sonunda komünistlerin başka türlü davranabileceklerini düşünemly-örüm. Belki biraz sert bir tavır ama, için aslında onları anlıyorum. Bu konuda ya-pacağım desen partiyeye rağmen özgür ol-madığım gibi bir ukalalık demek olacak-tı. Anl önemli bu yapılmayı isteme-mem. Komünistlerle birlikte oldu-ğumdan bu yana beni gerçekten engelle-yen hiçbir şey olmadı. Bazen beni gü-diren beceriksizlikler olmadı değil, ama bunlar buradaki tüm komünistleri gü-dürdü. Komünistler de beceriksizlik ya-pabilir.

O halde özgürlüğünün içeriği kapama-nı oluyordur? Çok katı bir özgürlük mü? Yoksa tam ve eksiksiz bir özgürlük mü?

Bak şimdiki. Kendimi iyi hissettiğim, iyi anlaştığım arkadaşlarla çalıştığım, hoşuma giden desenler çizdiğim sürece şu mu bu mu, söyle mi böyle mi, gibi konulara kafa yorma gereğini hiç duy-muyorum. Humanite'de çizmeyi sürdür-memin tek nedeni özgür oluştumdur. Öz-gür olmasam ayrılmırdım.

Humanite'nin okur kitlesi için çaış-mak ço hoşuma gidiyor. Charlie-Hebdo ve Hara Kiri okurları için çaışmak da iyi. Bu, mizab satın alan kişilere çaış-mak anlamına da geliyor. Kim mizab satın almak için beş frank-zira beş frank az para değil-mayar? Aline tamamen yabancılığına olmasına karşın kendi kendini net görmek isteyen küçük bir aydın elit. Humanite'de çaışma ise bambaşka bir şey. Orada yarımadı çoğu beni tanımayan kişilere çiziyorum. Bu balkın ta kendisi. Bu çok hoşuma gid-yor. Kendi kendime "Bakalım sonuçta ne çıkacak" dedim. Kendimi hiç zor-lamadım. Olduğum gibi kaldım. Oldu-ğum gibi kalmaydım çeker giderdim. Belki bazılar çaışacak ama, özgürlüğü-mü hiç düşünmüyorum bile. Bazen ha-rareli ve dostça tartışmalar oluyor hep-si bu.

Genellikle bir çizim yapıp çaışma pek bilimmez. Daha önce sözün ettiğ-i-miz politik netlik ve aydınlığı gördük-le-rinde bir tür kolaylık ve gözamlık teze-nimi uyarır...

Öğleden sonra buraya geldiğimi gö-r-dünis. Burada "mutlak" olarak adlan-dırduğunuz yazı kuruluşa uğradım. Bi-rinci sayfaya bir göz attım. Daha önce-den karıştırdığınız şeyin yapıpıus olduğunu gördüm. Bu bana şikr verdi. Ama buraya gelmeden dört-beş günlük gazete okudum. Televizyonu izledim. Buraya da radyomu alıp geldim. Yani buraya bir anlamda baber ve aktüalite yüklü olarak gelirim. Buna rağmen ba-zen doğru olurum. Desen saat seki-ze doğru oluşur. İki ya da üç saatlik bir sirem olmasını isterim. Bazen saat yedi buçukta bile boş oturuyor olabil-irim. Aline hep birşeyler bulurum. An-çak hiç birşey bulamıyacağım korkusu beni yer bildirir. Tüm karikatüristlerin böyle olduğunu anlıyorum. Ancak bis bir anlamda profesyonel, teknikeyim. Charlie-Hebdo'da geçirdiğimiz yıllardan sonra fazlasıyla antrenmanlıyız. Adeta mizab koçucularıyız! Herkes ilham ge-lmesini beklediğimizi sanır. Bu tamamen yanlış, ilham beklemeye yatağı yatar uyardım. Bazen insan gerçekten baş-ka şeyler yapmak ister. Kendini fazla çaışmaktan yorulmuş bir fikir içli olarak hissedirim. Sabah kalktığımda aşıma kadar desen tanımlamam ge-rektiğini bilirim. Aşıma ile desen ya-pılmıştır. Hepsi bu. (Fransız Komün-ist Parti'nin aylık yayınlarından Eco-le et Nation dergisi No: 278-Ocak 1978)

Doç. Dr. Türker Alkan, Yürüyüş'ün sorularını yanıtladı:

FAŞİST ODAKLARIN YÖNETTİĞİ SALDIRI VE ŞİDDET EYLEMLERİ DİNMEK BİR YANA GİDE KEK YOĞUNLAŞIYOR. CHP İKTİDARININ ŞİDDET EYLEMLERİNİN ARKASINDAKİ GERÇEK GÜÇLERE GÖZLERİNİ KAPAMASI: BU EYLEMLERİN GERİCİ TÖRELERİN ELİNDE BİR PROPAGANDA MALZEMESİ OLARAK KULLANILMASINA DA OLANAK SAĞLIYOR. BU DURUMDA ŞİDDET EYLEMLERİNİN TOPLUMSAL KÖKENLERİNİN SAPTANMASI BÜYÜK ÖNEM TAŞIYOR. ODTÜ İDARİ İLİMLER FAKÜLTESİ SİYASET VE YÖNETİM BİLİMİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ.DR. TÜRKER ALKAN, ÜLKEMİZDEKİ ŞİDDET OLAYLARINA BUNLARIN SOSYAL PSİKOLOJİK NEDENLERİNE AĞIRLIK VEREREK EĞİLİYOR.

BÜYÜYEN ŞİDDET VE CHP' NİN ÇÖZÜMSÜZLÜĞÜ

■ Ülkemizdeki şiddet eylemlerinin gittikçe hızlandığını, boyutunu genişlettiğini görüyoruz. Bu gelişmenin nedenleri üzerinde kısaca durabilir misiniz?

■ Şiddet eylemleri, bir çok toplumsal olguda da izlenebileceği gibi, karmaşık neden - sonuç ilişkileri içinde yer almaktadır. Bir tek nedene indirgenileceği kanısında değilim. Çok genel bir neden olarak "toplumsal değişimin sonucudur" denebilir, bu da bir açıklanadan çok bir saptama olur.

Şiddet eylemlerinin nedenleri üzerinde ülkemizde hiç bir ciddi ve kapsamlı bilimsel çalışma yapılmadığını da anımsatmakta yarar var. Bu da, toplumsal konulara eğilmekle görevli üniversitelerimizin ve toplumbilimcilerimizin ne denli kendilerini toplumdaki sorunların bir göstergesi olmalı. Bu arada, şiddet eylemlerinin en yoğun bir biçimde üniversitelerde geçtiği, sızca köşkün her an tuzla buz olabileceği gerçeğini de unutmamak gerekir.

Tüm bilimsel bilgi kütüğüne karşın, başka ülkelerde yapılan araştırmaların sonuçlarını, Türkiye'de çeşitli konularda yayılmış olan ve bu konuda da kısmen aydınlatıcı getirebilecek çalışmaları, toplumbilimlerin genel bulgularını, nihayet genel gözlem ve izlenimleri birleştirerek bazı yargılara varmak olanaklı. Konuyu bu çerçevede ele alıncı, şiddet eylemlerinin nedenleri kanımca iki grup içinde düşünülebilir: Toplumsal yapısal nedenler ve örgütsel-siyasal nedenler.

Toplumsal yapısal nedenlerin en önemlisi, sınıflar ve bölgeler arasında gittikçe genişleyen dengesizlikler ve çelişiklerdir. Bu çelişikler kendi başına şiddete yol açabileceği gibi; egemen sınıfların bir bakanı, çelişikler gittikçe artan bir toplumu yönetmenin ancak şiddet yoluyla sağlanabileceği kanısını ediniyor olabilir. Böyle bir gelişme, karşılıklı etkileşimler yoluyla, faşist diktatörlüklere kadar uzana bilir.

■ Başka sosyal ve psikolojik nedenler de yok mu?

■ Bir başka neden de, toplumda izlenen hızlı yapı değişikliğini, üstyapının aynı hızla izlenememesi-

dir. Burada, "kültür boşluğu" kavramına sözü getirmek istiyorum. Kağıt sürücülerinin kamyon şoförü, toprak ağalarının fabrika sahibi, mevsimlik tarım işçilerinin fabrika işçisi olmaya başladıkları bir toplumda yaşıyoruz.

Başka bir gelişme, aile - arkadaşlık - akrabalık - komşuluk - hemşehirlilik gibi birincil grup ilişkilerine dayalı eski toplumsal ilişkiler ağının hızla çözülmesi; bunların yerini alması gereken ikincil grup ilişkilerinin (gönüllü örgütlenmeler, meslek kuruluşları, merak - alışkanlık - beğeni temeline dayalı dernekler, sosyal yardım kuruluşları) yeterli kadar gelişmemesidir. Ülkemizin bu alandaki toplumsal örgütlenmesinin son derece ilkel bir düzeyde olduğu ortada.

Toplumsal hareketlilik (yatay - dikey, ekonomik, psikolojik, coğrafi tanımlarıyla) bu gelişmelere katkıda bulunuyor. Toplumsal hareketliliği en fazla olan gruplardan birisinin öğrenciler olduğunu da anımsatmakta yarar var. Özellikle evlerinde otorite baskısı altında yetiştilen genç üniversite öğrencisi, kendini büyük kentte ve aile otoritesinden uzakta bulunca iki tür tepkiyi aynı anda benimsiyor olabilir. Birinci tür tepki, ailesine karşı yöneltilmediği baskıyı karşılamak için "devlet otoritesine" karşı yöneltilmesidir (bu konuda bir çok ülkede yapılmış çalışmalar bu görüşü doğrulamaktadır.) İkinci tür tepki ise, aile otoritesinin ortadan kalkmasından doğan boşluğu, otorite ve militan öğrenci derneklerine katılmakla giderme eğilimi olarak belirmektedir.

■ Öğrencilerin şiddet eylemlerine alet olabilmelerine yol açan diğer faktörleri de açıklar mısınız?

■ Bireylerimizin, özellikle öğrencilerimizin siyasal bilinç kazanma sürecindeki çelişikler ve kopukluk da bir diğer sorun olarak karşımıza çıkıyor. Ailenin, okulun ve okul dışı örgütlerin verdiği siyasal toplumsallaşma, birbirini desteklemekten çok, birbirine zıt eğilimler vermektedir. Öğrenci kime inanacak, ailesi-

ne mi, okuluna mı, yoksa okul dışı toplumsal-siyasal kurum ve örgütlere mi? Bu çelişik eğilimlerin bireyin kişisel örneğinde uzlaşdırılmasının ne büyük sorunlar doğuracağı ortada. Başarılı bir uzlaşdırma olmadıkça zaman da ortaya bugünkü tablo çıkabilir.

Nihayet, dinci, otoriter, eleştiriyi kapalı, kutsal kitapların sahipleri arasında büyük gerçekler arayan Osmanlı kütürünün, "aydınlarımız" ve üniversitelerimizden tümüyle sökülüp atılmadığını belirtmek gerekir. Bilimsel ve toplumsal gerçeklerin aranmasında, kuşkuyla, eleştirici, araştırmaya ve yeniden değerlendirmeye yönelik olmayan bu otorite ve kabı yöneliş, şiddet eylemlerinin yeşereceği en verimli tarladır.

Yukarıda değindiğim nedenler, şiddet eylemlerini doğurmağa hazır büyük bir potansiyelin bu toplumda geliştiğini gösteriyor. Kendi başına uyuklayan bir barut fıçısı gibi, bu potansiyeli gerçekliğe dönüştürecek küçük bir ateş gerekiyordu. Bunu da geçen MC dönemi siyasal iktidarı sağladı. Faşizmin yolu su olanlar, bu potansiyeli kendi siyasal çıkarları doğrultusunda kullanmak için gençleri örgütlediler, kışkırtılar, kamplarda eğittiler, kamu kuruluşlarında beslediler, kendi cnetimlerdeki okullarda sadece sağcı gençlere eğitim olanağı sağlayarak odak noktaları oluşturdular ve bugüne dek geldiler.

■ Çözüm getirmede CHP başanlı olmuş mudur?

■ Kesinlikle hayır. Büyük halk kitlelerinin urnutla karşıladığı CHP iktidarı, geçen altı ayı aşkın dönemde tam bir başarısızlık örneği vermiştir. Süleyman Demirel bir bakıma haklı, CHP olaylara doğru "teşhis" koymuyor. Cinayetlerin en büyük sorumlusu olan faşist örgütlere dokunmaya bile cesaret edemeyen, POL-DER gibi namuslu ve sorunların çözümüne katkıda bulunabilecek örgütleri kapabınaya kalkması akıl alacak bir iş değil. Belki küçük bir örnek, fakat aydınlatıcı olabilir: MC döneminde ODTÜ'ne yerleştirilen ve suç işledikleri için Üniversite'den zorunlu iznine uzaklaştırılan yüzlerce komando işçi hâlâ iznini sayıyor ve hiçbir iş görmeden her ay Devlet'in (son Türk devletinin) bütçesinden milyonlarca lira alıyorlar. Bu paranın, iktidarı onayı dışında verildiğini düşünmek olanaksız. CHP iktidarı, sırf kendilerinden korkulduğu için komandalara hiç iş görmeden para ödeyen bir siyasal güç durumuna düşmüş bulunuyor.

■ Olaylar karşısında üniversitelerin tutumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

■ Bana, üniversiteler büyük bir ikiye bölünmüş ve pişkinlik içinde gözüküyor. Her gün bir düzine işçi, öğrenci, öğretmen de öldürülse, üniversitelerin sesi çıkmıyor. "Bize dokunmayan yılan..." der gibiler. İlahi haksızlık etmemek gerek; Üniversitelerin sesini yakında tekrar duyabiliriz: bir başka öğretim üyesi öldürüldüğü zaman.

■ Çözüm için ne önerilirsiniz?

■ Bu yazıyı sonundan başına doğru tekrar okuyacak olursanız, zamanlama açısından öncelik verilmesi gereken çözümler de kendiliğinden ortaya çıkar.

Mavi Bereliler'de Ecevit'in "umudu"